Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШИНАРА, 28 СЕНТЯБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 116 (6682). ◆ Мах 3 кеп.

Новкъост Л. И. Брежнев Москве юхакхачар

БАКУ, 27 сентябрь (ТАСС). КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев тахан Бакура Москве дIавлахар. Азербайджански ССР Ленина орден дIаялара хетаяьча торжествашка дакъа лаьцар цо.

Из дIаводача берригача наькъ тIа Азербайджана столица улицашкеи майдашкеи Леонид Ильич Брежневга дег тIара моаршал хоатташ бар дукхая эзараш бола города бахархой.

Аэропорте гулбеннабар республика цIи хела нах, парте ветеранаш, Сийлахьбоккхача Даймехка тIем тIа дакъа лаьцараш, Iилман культуран деятелаш, общественноста викалаш, военачальникаш. Цар даькъала бийцар Леонид Ильича никъ.

Сийлен хан начальника новкъост Брежневга рапорт делар. СССР-еи Азербайджански ССР-еи пачхьалкхен гIимаш лекхар. Пионераша Леонид Ильича делар зизаш.

Самолета юхе Л. И. Брежнев накъавоаннхаш бар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Азербайджана Компарте ЦК хьалхара секретарь Г. А. Алиев, Азербайджански ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель К. А. Халилов, республика Министрий Совета председатель Г. Н. Сеидов, Азербайджана Компарте ЦК бюро [illegible].

Леонид Ильича [illegible] Iадина кийчар накъавоаннхаш хиннарашца.

Самолет Москвагахьа дIахода.

Л. И. Брежнева цхьан дIабахар КПСС ЦК [illegible], КПСС ЦК Генеральни секретара помощник А. М. Александров, КПСС ЦК [illegible], КПСС ЦК отдела заведующи Л. М. Замятин, КПСС ЦК ГIулакхий управляюще заместитель М. Е. Могилевец.

* * *

КПСС ЦК Генеральни секретарь СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев цу дийнахьа Москве кхаьчар.

Внуковски аэродроме новкъост Л. И. Брежнева накъабаьхнабар М. С. Горбачев, В. В. Гришин, К. У. Черненко, В. И. Долгих, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, КПСС ЦК членаш Г. С. Павлов, Г. К. Цинев, Г. Э. Цуканов, М. А. Шолохов, СССР КГБ председатель В. В. Федорчук, КПСС ЦК членалла кандидат М. П. Георгадзе, КПСС ЦК Генеральни секретара референт Е. М. Самотейкин, кхыбола новкъостий.

(ТАСС).

ДАЬХЕН ДОККХА СОВГIАТ

Азербайджански ССР Ленина орден ялара хетаяь Баку хинна торжественни собрани

БАКУ, 26 сентябрь (ТАСС спец. корр. А. Беликов, Е. Иванов). Тахан В. И. Ленина цIерагIча Дворце хилар аттлагIча пятилетке промышленностен юрта боахамеи продукци йоакккача республика къахьегамхоша доккхий толамаш дахарагIа цунна синa Ленина орден дIаялара хетаяь Азербайджана Компарте ЦК-и республика Лакхехьарча Советеи торжественни заседани.

Зале — Азербайджана Компарте ЦК членаш, Азербайджански ССР Лакхехьарча Совета депутаташ, партийни, советски, общественни организацей кулгалхой, парте ветеранаш, промышленностен юрта боахамеи хьалхалаттараш, Iилман культуран деятелаш.

Торжественни заседане хиннараша чIоагIа дIаьхдаь тIоараш детташ тIанйцар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев.

Торжественни заседани хьаеллаш КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара Г. А. Алиева дег тIара а дIайха а моаршал хьаттар Леонид Ильич Брежневга. Цо аьлар, СССР хьаяь 60 шу довла советски наьха интернационализмаи вошалеи доккха цIей деладелехьа новкъост Л. И. Брежнев вар республика берригача наха доккха сий а Iалашмате йоккха дег гIоале а я.

Берригаш раьза а болаш сийлен президиуме хорж новкъост Л. И. Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро.

Дош лу Л. И. Брежневна. Массане а ура а этта дIаьхдаь тIоараш а детташ везваь тIаэц Леонид Ильич.

на тIаьхетийтара декхараш а кхоачашде йиш а я де а деза. (ТIоараш тох).

ХIана мехка энергетически программа оттаяь хоалаш латт. Ерригача республикай, цу даькъе Азербайджана а, энергетика чIоагIъяра кхы тIа а къахьега дезаргда. Цунна юкъедоагIа тази мехкдаьттен доаха а мехкдаьтта чакхдоаха а промышленность кхы тIа а технически кийчъелга, керда энергетически мощностеш болх бе йолайолийтилга, энергоресурсаш кхоаьра лира тIахьожам оттабелга. Цунца дувзадена къаьстта лоархIаме да Азербайджански Шамхорски электростанцеш а хIаьта иштта форда чура мехкдаьтта дахара кIоаргга хи чу лардаш ехна завод а шоай ханнахьа хьалъяь яхар.

БIарчча хьанйцача шун республика партийни организацеш чIоагIбаьб халкъбоахама планаш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам. Цхьабакъда, чуIа цIеноч хьалдеча лоаттабу из тIахьожам хIанз а кхоачам болаш пайда луш бац. ЧуIа цIеноч, школаш, берий бешамаш, социальни гIулакхашта лаьрхIа кхыйола объекташ шоай ханнахьа хьалъяь ца йоахаш юс каст-каста. Хила еззача тайпара дина а яц уж объекташ. Из, новкъостий, порядок яц. Массаза а эггара хьалхарча плане хила деза вай наха эпараш (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Къаьстта чIоагIа хьожаш дIаескъа еза чуIа моттигаш. Цу дешаех лаьца дукха жалобаш ух КПСС ЦК-ага, цу даькъе Азербайджанера а. Цудухьа нийса да мукъаьннача квартирашка нах чухувшабара оттаяь порядок телхаяьча моттигий принципиальни партийни мах баьча парте Бакински горкомо даьр. (ТIоараш тох).

КIезигача лоархIаме дац ух тайпара дош а. Лаьттанцара йоала продукци республике хIара шера хадданза дукхагIа хуллаше а, дулх, шура, фуаш, кхыйола кхачан продукташ дукхагIа яхара нолча торонех хIанз а кхоачам болаш пайда эцац. Кхоачамаш хьайбаш боахам овлангара дене товбарах, племенной болх, доагIъара производство вIаштIехьъяккхарах доахи. Азербайджана юрта боахама болхлой ниш я баха наха мел эш Iалашъяра коартолаш наькъа санна дукхагIа яха.

Карара шу Iалама хьалашна диллача атта хинадац Закавказьянеш бIарча хьанйцача мехкан. Хьункъам бахьан долаш тIагIертта къовсам лоаттабу юртанкарча къахьегамхоша, дерригача вай халкъо. ЛоархIаме да хьалкедаьча плата, баьцадаарий, сома, коартолий хIара килограмм лорвар, ерригга продукци потребителга дIанхоачаяр. Цун йоакхо е еза ерригача партийни, советски, боахама организацеша. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Со уккхаза, Баку, волаш массехка дош ца ала ваьлац со Каспийски [illegible] а хIаьта иштта Азербайджана кхачча районий а наькъ унахцIено чIоагIъяра нохча [illegible] торонех. [illegible] Каспийски фордо. Азербайджана [illegible] мехкаш [illegible].

[illegible] да, республика Компарте ЦК-ас уж торонаш [illegible] тайпана. Из гIулакх доагIа [illegible] чIоагIа тайпара [illegible] ВЦСПС а СССР Министраш а.

Новкъостий!

Хьалхега а цкъа дийца [illegible] пачхьалкхе [illegible] дисциплина [illegible] лоархIаме хиларах. Тахан [illegible] иш нравственни [illegible]. Дукхаьа Азербайджанос [illegible] социалистически морала [illegible] къовсам лоаттабора [illegible] (ТIоараш тох).

Социалистически общества нравственни лардаш сагIа лархIараки цунах тешараки латт. Цхьабакъда, къайле яц, цу тешамах обществана зенна пайда эцаш, шоашкахьара тоам боаца гIулакхаш гойташ, кхыметтел пачхьалкхе Iехалра — ца лаьр даьд яхара, кхааш нийдара, социалистически доалахье лечкъаяра наькъа тIа уйтташ бола нах хIанз а кийслуш хиларах.

Вай мораль, вай советски законаш телхаделга лоаргдоаца хьал оттаде деза дерригача общественни вахаре. Общественни морала нормаши правеи кхоачашъелга хIара советски сага дулхахцIех лета, чура даргдоацаш дег чу дижа закон хила деза. Цунах латт кхетама балха керттерча декхарех цаI. Шоай гIулакхашта лоархIаме моттиг я укхаза партийни советски организацешта, профсоюзашта, комсомола, кепайоазонна, телевиденена, радиона. (ТIоараш тох).

ХIанз а вIалла аьттехьа а биззa пайда ца эцаш бола кхетам балара низ кIезига баллац искусствах, цу даькъе кинохи театрахи. Азербайджане, лагадоххарагIа аьлча, дика моттигаш я киноискусство, театр, литература майрра общественни вахара юкъе «чухьидда». (ТIоараш тох). ЛоархIаме да, вай дIахьалхашкахьа ахара новкъарле еш долча хIамашца массе оагIорахьара хьинаре къовсам лоаттабар. (ТIоараш тох).

Новкъостий, хIанз аргIанара отчетно-хоржамий кампани дIайолаеннай парте. Шун республике а берригача мехка а дешаш корта болаши хьаддах, карагIдийннарий критически мах беш, партеи халкъеи низаш царна хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашдара оарцагIдоахаш дувцарца из чакхъялор ловра сона. (ТIоараш тох).

Нагахьа санна отчетно-хоржамий кампани цу тайпара чакхйоале, — хIаьта ишта из хургхиларах со дог тийша а ва, — тIаккха цо керда мишульс лургья пятилетка заданеш кхоачашъяра, Советски Союз хьаяь 60 шу дизара даха ма доагIара накъадахара. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Новкъостий! Промышленни юртбоахамеи продукци дукхагIа яккхара Азербайджана а вай мехка ерригача кхыча республикай а къахьегамхоша доаха толамаш — из халкъа вахар хадданза тоадара даькъера парте планаш, вай коммунистически общество хьалъяра планаш кхоачашъяра юкъе лоаца дина даькъа да. (ТIоараш тох). Из цунца цхьана дунеи халкъашта юкъерча арене вай Даьхена тIанхета оидо низ, вдамле идерни цIера кхерама кIалхари никхар духьа лоаттабу къовсам, дунеи тIа чIоагIа машар оттабар духьа лоаттабу къовсам хьаллацар. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ТIехьарча хана цкъа дийца ца Iеш арахьарча политика дешаш дувца дийзад са. ТIехьара даь къамаьл — Инде Премьер-Министр госпожа Индира Ганди Москве ярца дувзадена. Цудухьа цхьайолча къаьстта къаьстача моментех мара дувцаргдац аз хIанз.

Эггара хьалха [illegible] са ланкерча боарама Москве хиннача советско-индийски перетоворашна цIена уйла дег чу йоссаеш хилар. Цар [illegible] а бакъдар СССР-ай Индеи юкъера доттагIал а цхьана леладу гIулакхаш а чIоагIача лардатIа латташи дина переговорашш болашш доаца. (ТIоараш тох). Керда тIа баькъабаь уж цхьана леладу гIулакхаш дерIадоаладиора.

Шоана а оагIои тоди [illegible] дунеи халкъашта [illegible] дешашк, [illegible] тIом [illegible] пайда [illegible] (ТIоараш тох).

Инде Премьер-Министр [illegible] [illegible] дунеи [illegible] доаца лоар.

хIамеча гIулакха санна, вай мах беш хилар а цу боламе Инди лоархIам болаш хилар а.

Советски Союз массаза а я колониальни е ахколониальни Iазапа кIалхара мукъаьннача, шоай лоIаме хиларен прогрессан наькъ тIа яьннача пачхьалкхений дунеи халкъашта юкъерча гIулакхий лоархIам лакхбара тIехьа. Вай дог тийша да цу мехкий политико дунеи тIарча хьала дика воздействи ергхиларах. (ТIоараш тох).

Цудухьа хила доагIаш хIама да Советски Союз, кхыдола социалистически мехкаш а санна, — Азе, Африка, Латински Америка мехкашта юкъе машаре цхьана леладу гIулакхаш, цхьоагIо, кхотадена хилар чIоагIдара, африкански цхьоагIон Организаци, Iарбий мехкий Лига, кхыраш санна йолча цар организацей сийн эффективности чIоагIъяра тIехьа хилар. (ТIоараш тох).

Ил нита дале а империализм, шин неоколониалистически политика а леласш, кортмукъадаьннача мехкий цхьоагIо хилара чIоагIа духьала я. Цхьа бахьан доацаш дац Iарбий мехкий мугIарашта юкъера юкъ кIоаргъяра, африкански цхьоагIон Организаце сий а влияни а мелъяра, шоашта мел могар деш империалисташ хилар, Къулбехьен Атлантике дукха ха йоацаш хиннача событешa къаьгга хьахьекха ма хилдара, малхбузен державай колонизаторски уйлаш кхоачашъяра американски пачхьалкхений Организацех пайда эца гIерташ уж хилар.

Шовна ма хой, новкъостий, Советски Союз дукха шерашка — кхыметтел итташ шерашка а — дунеи халкъашта юкъера кхохкам мелбе гIерташ йолга. Кхохкам кIаьдбар вайна — чIоагIа доккха хIама да. Из эггара хьалха — пачхьалкхений а цар кулгалхой а тIема кийчо иран кхыча пачхьалкхенашца моастагIал леладаран тIехьара юкъара уйла и йоацаш царца машаре цхьана гIулакхаш леладелга да. Из — мехкашта юкъе, халкъашта юкъе леррtIа гIулакхаш хилар, дунеи халкъашта юкъерча бокъон нормаш цIена лелаяр, хIара мехка суверенитет лоархIаш а чурча гIулакхашта вIаши юкъе ца гIерташ а хилар. Из, юхера а, — дунеи тIа даьрки дола герзаш Iоаделга кхатоха практически гIулакхашца хадданза новкъостал де гIерташ, нийсача а дIаш юхеи цхьана леладеча а гIулакхашца вIаши тешаш хилар тIехь-тIехьагIа кIоаргдара ларда тIа ксерамале чIоагIъе гIерташ хилар.

Нигта кхетаду вай кхоткам кIаьдбар, цу тайпара кхохкам кIаьдбе а гIерт вай. Фактически лаьрхIача дунеи дa, адамлекна машара кхоане Iалашъяра хьанъехьа. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Вай вIалла а лархIац кхохкам кIаьдбар мотлагIча къаьстача цхьан географически зони. Дунеи цхьан района монополи и е хила йиш я яьцна. Цхьадола исторически бахьанаш хиларах цхьан регионашка цо къаьчкъарчуй — масала, Европерча — кIоарчагIа оалаш хийца хилар из. [illegible] Цхьабакъда [illegible] кIанц [illegible] чIоагIдара йола торк [illegible] массанахьа а йолаш я, царна хиннарагIа пайда эца а беза.

[illegible] ШэмагIкхийтача ШтаташIара гIулакхаш [illegible] наькъаца. [illegible] тайпара стратегически [illegible] санна [illegible] боараме [illegible] а ядерни герза [illegible] оттадарен из кIезигдарах дешаши бартбе вай гIерташ хьаьнава из укхазе дувцаргдац. Шоана из дика [illegible] да.

(Нисседоаяр 2-ча агIо тIа).

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Веза новкъост Алиев!

Деза новкъостий!

Тахан аз республикана дIадала деза Даьхен доккхагIдола совгIат — Ленина орден. Ховш ма хиллара, Азербайджана из совгIат делнад промышленностен юрта боахамеи продукци йоакккача доккхий толамаш дахарагIа (ТIоараш тох).

ХIана Азербайджански ССР байракха тIа Октябрьски Революце, халкъий ДоттагIалла орденашца цхьана леларгья Ленина кхо орден. Из да азербайджански халкъо къахьегама турпалал гойтара, даим дахаргдолча Ленина гIулакхна тешаме из хилара дола къаьгга тешал. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Азербайджана сийлахьча дукхача гIулакхашта юкъе къаьстта белгалдаккха безам ба са мехка экономикана цо тIа-тIа дукхагIа юкъеккхувьа [illegible]. Республико хIара шера кхоачаш а тIехкхоачаш а ю экономически социальни дегIаадара пачхьалкхен планаш доккхий социалистически декхарашеи, алсамйоах общественни производство. Цун, шоана хоьш ма хиллара, боккха мах бир КПСС XXVI съезде. (ТIоараш тох).

Промышленносте а юрта боахаме а дIаяха пятилетка диъ шерий шин беттеи ах беттеи кхоачашйир. Цу отраслешка хинал хьалха чакхъяьккхай 1981 шера план. Шин ханнахьа эксплуатаци е [illegible] электроэнергетика, [illegible] машиностроене, йитача, кхачан промышленноста лоархIаме [illegible]. Дика лел шун гIулакхаш [illegible] ух 1982 шера а. (ТIоараш тох).

Республика къахьегамхоша дукха хIамаш ду мехка Кхачан программ [illegible] [illegible] шера [illegible] шр дIатуберний [illegible] совгIа бола [illegible] 600 эзар тоннаш дукхагIа [illegible] 640 эзар [illegible] баьшдараш (ТIоараш тох).

Дика [illegible] уйла а хулаш [illegible] безам ба са Азербайджана цIенкхаз а социалистически [illegible] юкъе [illegible] социалистически декхараш [illegible] компартешьола (ТIоараш тох). ДIаьна, деза новкъостий, къахьегама йол [illegible] Партеи Центральни Комитетеи [illegible] дег тIара [illegible] (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Сенах латт толамаш? [illegible] шийха уж латт Азербайджана Компарте Центральни Комитето, вай сийдеш вола новкъост Алиев Гейдар Алиевича керте латтача цун бюрос парте наьхь принципиальни, ерригагIа тIаргIа [illegible] хиларах. (ТIоараш тох).

Республика партийни, советски, профсоюзий, комсомольски организацешша, боахама организацеша барт болаш, [illegible] тIабен [illegible] бола берах [illegible] ма [illegible] моттига [illegible] хиларах. (ТIоараш [illegible]).

[illegible] мегар ерригача [illegible] а ерригача кхо [illegible] а планаш кхоа[illegible]

чашъяра къовсам лоаттабе къахьегамхой оарцагIбаха, кадраш хьалкхею тIадиллача гIулакхах боккха бекхтокхам хеташ (ТIоарам тох). Экономика дегIайоалаяра декхараш кхоачашду производства эффективность дIахо айяра чIоагIача кIийлех тIа, Iилма-технически прогресс сихъяра, боахам лелабара стили методаши тоаяра чотагIа (ТIоараш тох).

Из нийса, корта болаш гIулакх леладар, хьаькъалца партийни кулгалдар, балхаца творчески гIулакх хилар, критикеи самокритикеи дегIакхувлар да. Шун опыто кхы цIаьхказ а бакъду тIахьожами гIулакх кхоачашдарга хьажари, дисциплина а организованность а. къахьегама коллективай инициативах ког гIортолга ар. хадданза ургабоахаш кадрови болх тоабар, доагIар чIоагIа хьадехар мел лоархIам болаш да.

Оаха дега тоам а хулаш белгалду, республика дика балха уйла, унахцIена морально-политически хьал, халкъий интернационализмаи вошалеи уйла хилар (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Диъ шу хьалха, Баку торжестваш долаш къамаьл деш аз йир цхьайола замечанеш, дийцар дича бахъахьа хетар. ДагадоагIа тIаккха дийцар продукце дикалах, наха гIулакх деча долча кхоачамбоацерах, къахьегама ресурсаех дикагIа пайда эцарах. Тахан дега тоам а хулаш белгалде иш и са, республиканска партийни организаце критиках е воагIа выводаш яьй, цхьанолча участкашкара хьал тоадаьд аьлча, дерригга дошаш къоастидаь даьннадеце а. (ТIоараш тох).

[illegible] гIулакхаш [illegible] из партийни бокъа беддокхам, коммунисташа партеиа, [illegible] шоай декхар нийса кхетадир [illegible]. (ТIоараш тох).

Укха а вIашагIкхетарна пайда и эцаш, новкъостий, шун уйла [illegible] безам бар [illegible] гIортагIа [illegible] дешашта.

Азербайджан мехкдаьтта лоаттаду мехка [illegible] Из [illegible] моттигашка пайда эцаш йола, из декхара [illegible] а республико шера 14 миллион тонна дукхагIа мехкдаьтта ду. Цу тIа а [illegible] [illegible] Каспийски форда [illegible].

Бакъда, тIехьарча шерашка мехкдаьтта [illegible] декхара тенденце [illegible] болх хьалаш [illegible] хилар. [illegible]

[illegible]

(ТIоараш тох) [illegible]

БОЛХ ДИКА БУ

Цхьа миллион 480 эзар сома мах-ха керда хьаяь, товаь оборудовани, инструмент, металлоконструкцеш дIакхачийтай «Грознефть» объединене гIонна йолча бала металлообработчикаша вай республикан Грузерчеи мехкдаьттахоштa, бурувдеттарашта карара шу доладелча деиз.

Цар кхоадаьд ялх тони гаргга профилированни металл, 12 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, «Вторчермете» дIачуденнад 370 тони тиша аьшк, хьабеча балхага дIадодар лохдарах баьнна пайда 15 эзар сома мах-ха гаргга ба.

Ерригсоюзни социалистически ихьа итогех шоллагIча квартале гIонна йолча организацешта юкъо хьалхара моттиг а хьожаеш царна енай мехкдаьтта промышленноста Министерства карара кара тела ЦIе байрахь.

Дика лел цар гIулакхаш укх бетта а. ДIадахача шин декадагIа кхоачашдаьд 90 эзар совгIча сома мах-ха балхаш.

Уж толамаш доахача дика къахьег А. Красотенко, Н. Обозин керте латтача слесараша - котельщика ш. а. И. Тонкогубовеи И. Мелещакеи кулгалдеча сварщикаша, Екитова Раисеи Идрисов Хаважи керте латтача сверловщикаша.

А. ТИЩЕНКО.

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1982 ш., 27 сентябрь. № 242 г. Москва.

ГIулакх дара оттаяь хинна ханаш яьха баьнна тIема гIулакхаш тIара нах 1982 ш. октябре — декабре СССР Герзашцарча Низашкара цIабахийтара хьакъехьен бокъонца дола тIема гIулакх де гражданаш аргIанца тIахьехара хьакъехьон.

«Массава а тIема гIулакх де декхарийла хиларах» долча СССР Законага хьежжа АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

1. Бокъонца дола тIема гIулакх дара оттаяь хинна ханаш 1983 шера 1 январага кхачалехьа чакхйоалаш бола тIема гIулакхаш тIара нах запасе а бохийташ 1982 ш. октябре — декабре Советски Эскара, ТIема-Форда Флота мугIарашкара, довзон тIарчеи чурчеи бIунашкара цIабахийта.

2. ТIема гIулакхаш тIара нах запасе а бохийташ цIабохийташ хиларца дувзадена, укх Приказа 1-ча пунктага хьежжа, Советски Эскаре, ТIема-Форда Флоте, довзон тIарчеи чурчеи бIунашка бокъонца дола тIема гIулакх де тIахьехалба тIахьехача дийнахьа 18 шу доалаши тIахьехама тIехьабахара бокъо йоацаш бола гражданаш а, хIаьта иштта тIахьехама тIехьабаьха ханаш чакхъяьнна, тIахьехара ханал боккхагIа бола гражданаш а.

3. Приказ дIакхайкадолда ерригача роташка, батареяшка, эскадрильяшка, кемаш тIа.

СССР оборона министр
Советски Союза Маршал
Д. УСТИНОВ.

Дикача совгIаташца

[illegible] йоазонаш [illegible] а [illegible] карара шу [illegible] Ачхой-Мартановски районa «[illegible]» совхоза [illegible] белхадераша. [illegible] хьункъам [illegible] а [illegible] тIехьлаьлар [illegible] къахьегамхой укх [illegible] шера. Шера план [illegible] 4100 тони йоалаш [illegible] чуйийцад 3370 тони баьцадаараш.

Совхоза баьцадаараш ледеча бригадашта юкъе Нохч-ГIалгIай автономи 60 шу, из [illegible]

Россеиа юкъелха 200 дизара сийленца накъабахара лорарча социалистически ихье массала а хьалхе [illegible] эзош хьайоагIа ТовсуркаеВ Мовлас кулгалду № 3 йола комсомольски - молодежни бригада. Дикача къахьегамо совгIатаца накъайоаца из коллективе республика комсомолца. План 601 тони йоалаш уккаха чуйийцад 1074 тони баьцадаараш.

Шин къонача новкъостала массаза а сийнна, [illegible] хьара норма массала а 150

— 200 процент кхоачаш а еш къахьег баьцадаараш гулдеча Садулаева Нурас. Шоай хьесамчас санна дика бу болх Ленина орден лелаеча Гаплаева Меднас, комсорга Оздоева Бейсета, дукха кхыволча комсомольцаша.

ХIанз, сихбеина [illegible] раш чуцаш са бригадера болхлой а баьцадараш чуэцара новкъостала баьхна СГПТУ-4 кхача ухалдеча декхархой а. 23 [illegible] уж бригадай къахьегаш. Гаьза я цар бена [illegible]. ХIара дена 150 процент [illegible] кхоачашьеш хиларца белгалбаьннаб декхархой Усманов [illegible] Лабазанов [illegible] Юнусов [illegible].

Боккха гIонам [illegible] укхаза [illegible] хIана а са [illegible] кхачаш [illegible] Хьестуьгарчи а [illegible] [illegible] хIа тIа хьалдеча [illegible] автомобилистий тракторий дефициташ [illegible] [illegible] наь тIа хьала [illegible] агротехника [illegible] продукца [illegible] консервни заводашка дIакхухь.

— Укх шера, — йоах № 3 йолча бригада кулгалдечо ТовсуркаеВ Мовлас, — тха коллективо елар ВЛКСМ XIX съезда цIи. Из цIи лелар сийлен а бехктокхаме а да. Цо дIадех тхоара дикка къахьегар, массала а социалистически ихье хьалхара моттIарех латташ дIалехар. ХIаьта тахан тха бригадерча болхлоша доахача къахьегама толамашца хьахача, майрра ала йиш я из цIи тха коллективо сий долаш лелаеш, аьнна.

Ш. ХУСЕНОВ.

СУРТАШ ТIА: (аьрдехьара) [illegible] агроном Бакриева Лейла, бригадир ТовсуркаеВ Мовлас, звеньевой [illegible] Зара бала [illegible] кхача учащимаш [illegible] Лабазанов [illegible], Усманов [illegible] Юнусов [illegible] бригада болхло Садулаева Нура.

Ц. [illegible] суртaш.

ДАЬХЕН ДОККХА СОВГIАТ

(Чиестедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

Нагахь санна Алех аьлча, укхаза чIоагIо доархIаме [illegible] вайна СССР-ан Китайски Халкъа Республикаца юкъера гIуллакхаш, алм аргдар, дика-ча уйлан, сIасин безаме хилара, шаннг лайдвие хилара ларда тIа ниисделга, тIехь-тIехъагIа тоаделга. Дуккхача азнатски пачхьалкхенашца вай хIана долаш долча доттагIалан цхьаьна лела-леча гIуллакхашца Азера, къыметтел берриге дуней тIа а машарен стабильностен ардаш чIоагIъяра IотIанхе-таш дола дика хIама хургда из (ТIоараш тох).

Европе кхохкам кIаьдбелга чIоагIIаьра чтари диватIа товш а гергарча хана бакха белаш я боле гIа, вайча хетачох хила тарлу 35 пачхьалкхен малриденски дIа-шагIъхетар толаме чакхбалари герзаш дIададхара йолча европейски конференцеш бода никъ шендари.

Бакьда, укхаза белгалдичкха боагIа Европерча нейтральнии блокех дIакхетанзен долча мехкашца Мадриде деладеча гIулакхий конструктиви, машар безара доархIам. Цу тIулакха тIехьа дIахо я аьттув балба цар, ала лов сона. (ТIоараш тох).

Европе кхохкам кIаьдбелга дIахо кIоаргдаро европейцашта тоьо лургьар цунах хьахиначох пайда эцна цхьана низаш оарцагI а даьхха еррига континента юкъара йола халькъ практически вахара проблемаш къоастае. Цу тайпарча цхьана леладеча гIулакхий форма хIаизе а хьахила йола ennай. ЛоргагIа на доалаш цу ноаккъа хьалхашкахьа дахар — хургйолча ноаха-лашта хьалхашкара вай ноахала деккхар. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

БIарчча хьашцача кхохкам кIаьдбар — из халкъашта исторически карагIдаьннар. Из цхьаьнкха а тайпара дIахкачийта йиш яц империализма стангерча доаца хьаькъал долча, эгоистични политикашка, цар из хIадакдергдолаш. Из лораде, дегIадсаладе, кIоаргде деза. Из хургда хьаькъал доашича агрессивноста кхерамал азамлен хьаькъал хоздалар. (ТIоараш тох). Из котало йоаккхаргхиларах теш вай. хIана аьлча сага хьаькъалах, нагахьа санна шун безам бале, халкъаш шоаш дийча дитара йолча инстинктах, вай тешандаь (ТIоараш тох).

Цхьа вайна вай мехки архьарча политикаца, КПСС дунен халкъашта юкъерча гIуллакхашца кхоачашде гIерга дика хIамаш (ТIоараш тох). Укхаза а вай союзникаш — машар безаш доли дерриге мехкаш, дуней арената берриге дика уйлаш йола, реалистически делледаш дерригача дуней тIара дукха миллионаш доле халкъаш (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Даим вайна бола никъ хьокха седкъа санна хургда Сийлахь-боккхача Ленина Советски пачхьалкхе «деррига халкъаца цхьана машаре лха, чура гIирсаш хьалдара ший деррига низаш тIадерзаде безам болаш хилара хьакъекъара десаш. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Деза новкъостий!

Сай къамаьл чакхдоалаш мукъаба сона экономически социальни дегIаахара партен пачхьалкхенон белгалъеь планаш кхоачашъечи Советски Азербайджана къахьегамхоша керда толамаш дахар лови ловци бакхха. (ЧIоагIIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Со теш, дIахо йолача хана шоай сийлахьча традицешта шо тешаме хургхиларах а хьатIадоагIаш латта сий дола ди — Советски Социалистически Республикай 60 шу дизар оаш доакача гIулакхашца белгалдоаькхаргхиларах я. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Маьрша яхийла, хIаьта кердача толамашта накъа тIейла Советски Азербайджан! (ЧIоагIIа тIоараш тох).

Сийле хийла Ленина парте — Советски Союза Коммунистически парте! (ЧIоагIIа тIоараш тох).

Вай планета тIа машар чIоагIIа хилба. халкъашна шоайла вIаши леладу гIулакхаш беркате хилда! (ЧIоагIIа, дIаьхдаь тIоараш тох. Берригаш хьалгIоат. Зале дек: «Сийле хийла КПСС!», «Советски халкъа сийле хийла!», «Парти а халкъ а кхотадения да!»).

ХIана мукъаба сона шун республикана хьожаль хинна орден дIаяла.

* * *

Гулбеннарша чIоагIIа тIоараш а детташ Ленина орден Азербайджански ССР байракха тIа дIайола Леонид Ильич Брежнева Ленински ЦК цун Политбюро сийна, советски халкъа — коммунизм хьалъеш доаллачуи сийна ловцаш доах зале.

Цул тIехьагIа новкъоста Л. И. Брежнева ер вIашагIкхетар дагалоаттадара я вай халкъа доккха цIей — СССР тьаяь 60 шу дизар хьатIакхоачаш а республикана совгIата елар Ленинградски фарфорови завода башха дикача мастераша тьаяь «Москва — СССР столица» яха ваза.

Заседане къамаьл дир новкъоста Г. А. Алиева.

ХьагIаэтIад, аьлар цо, дилургдоаца, ираз дола, деваш гIоздоаха сахьат: революционни а къахьегами а сийле йолча Азербайджански ССР байракха тIа лепаш я Ленина кхоалагIа орден. ХIаьта из республикана хьаенна сийлахь-доккха ленински гIулакх тешшаме дIахоьчо, тохкамах чакхваьннача вай парте лидера, Советски пачхьалкхена керте латтачо, вайх тIаранена хьамсара а кхоачара а волча Леонид Ильич Брежнева.

Iа, веза Леонид Ильич, даьча къахьегаь а дег тIара доагIача а къамаьло тха деваш чIоагIIа тохадалийтар, низ совбьаккхар Азербайджана болхлой класса, колхозни ахархошта, халкъа интеллигенцена карагIдаьннарий. Коммунистически парте балха цу тIа лакха мох бир оаха тIеэи парте тIадуллаена декхьар санна, кхы а дикагIа, эффективнегIа болх бе, керда общество хьалъяра сийлахьча гIуллакха деррига дог, талант, говзал дIа а телаш. Iа хьалхайкаь положенеш, выводаш, критически замечанеш а рекомендацеш а оаха дIахо беча берригача балха программа хургья.

Г. А. Алиева геттара чIоагIIа баркал аьлар республика къахьегамхой толамий лакха мах барах Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана, новкъоста Л. И. Брежневна.

ЦхьайттагIагIча пятилетка планаш а социалистически декхараш а кхоачашдарах, КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъеча. СССР 60 шу дизара кийчо еча республика къахьегамхоша дакъа лацарах дулаш оратора белгалдаьккхар. республике хинна оввли тIара дерриге хувдамаш организационно-партийнии идеологически болх тоабарах. халкъа боахама, Iилмана, культурани партийни кулгалдара боарам лакхбарах хинпилга.

Къаьстта ала безам барса, белгалдаьккхар цо, тха толамий керттера фактор я Советски Азербайджано КПСС Централвни Комитета, Советски правительства новкъоста Л. И. Брежнева ше терко яр и новкъостал дар и. Тхона атта ца хиннача цу шерашка Iа Iайха, Леонид Ильич, йовхо елга а хьалдоашилга а холуш дар тхо.

КарагIдаьнначох дуцнача хана, оаха шаьра кхетаду тха балха тIа кхоачамбоацараш, дакза дисараш, нийса доаца хIамаш цIеашга доацилга. Царех керттерчарно Iа, Леонид Ильич, тха теркам тIадахийтар. Тхона цIаьккха а цIаьккха а хоелар хьа партийни принципиальность, доггIар дIадехаш хилар хIаьта цуна цхьана чIоагIIа йовхо еш а хилар. Оаха деррига а дерга кхоачамбоацараш дIадахара, тхой болх тоабара.

Товенна дьалача социализма общества халкъа вахара еррига оагIонаш боъконна дегIайоалаю. Из деррига хада йиш йоацаш дуладения да Леонид Ильич Брежнева цIерача а балхана я.

Леонид Ильич — геттара гIоряаьнна организатор Октябра даьхене коммунизм хьалъяра идейни низ душ вар я. Юкъарчи доацаш цо кулгал а деш кийч а яьй, чакхйоаккхаш а я партие хIамзара экономически стратеги, цун аграрни политика. IалаьматIе доккха дакъа юкъехкхьа Леонид Ильича марксистско-ленински теори творчески дегIакхувлача.

Ленински тайпара партийни пачхьалкхени деятель хиларах тарра Л. И. Брежнева эггара толашвIйола оамал малагIа я аьлча, нал вахарца кIоарга. хадаргбоаца буваам хилар, политически реализм, кхоаненгахьа бухь билла хилар. Доккха хьаькъал деналд цуна кердача отношенеш таханарча дIыргех коммунистически кхоанен къаьстта контураш бIаргаю. БIаргалйна а ца Iеш, укх лораеш хьалкхе вай общества вахара деррига доакъошка коммунистически юхьигаш вIашIтIехьэ яха а чIоагIъе а.

Термоядерни катастрофа ца хилийтара, лаьттан тIа машар лорабара а чIоагIдара а доккъе исторически хIамв карагIдаьннад новкъоста Л. И. Брежнева.

Цу ерригача оамалаша, коммунизм хьалъеча, дунен революционни процесса мах баь вартгоаца дакъа юкъедахьаро эггара чIоагIагIа гIорбаьннача исторически личностаига юкъе лиххва Леонид Ильич Брежнев. ХIаьта советски наха чIоагIIа патриотически доккхал ду вай ленински партен, нил болча социалистически пачхьалкхена керте а латташ из ленински ниьккъагIа дIахьалхвацка кхувлар вай планета эггара сий долашагIа болх эггара вплидтельнегIа йола деятель хиларах.

Тхоин исторически долча укх дийнахьа аьлар ший къамаьл чакхдоалаш ноь. Г. А. Алиева азербайджански халкъо цIаькха а дIакхайкаду вай мехка дерригача халкъашца цхьана сийлахь-доккхача эрсий халкъаца боарам боацаш чIоагIIа йоаш леладергхиларах, тешам лу дIахо йолача хача а из гана чIоагIъерг а лораерг а хиларах.

Заседане къамаьлаш дир Кировски машиностроительни завода фрезеровщиний бригадира, СССР Лаккхехьарча Совета депутата О. А. Багирова, 26 бакински комиссарий цIерагIча колхоза бонмби кхебеча бригада кулгалхочо, КПСС Центральни ревизиони комиссе члена, Социалистически Къахьегама Турпала З. С. Аслановас, Азербайджанача халкъа писатела, СССР Лаккхехьарча Совета депутата, Социалистически Къахьегама Турпала М. А. Ибрагимбекова, 1920 шера дена КПСС члена волча Б. А. Рзаева, Азербайджана къахьегамхой цIерагIа Даьхен доккха совгIат даларах цар дег тIара баркал аьлар КПСС ЦК, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума, Советски правительствана, новкъоста Л. И. Брежневна.

Къамаьлаш даьхаша чIоагIIа хьаллаьцар КПСС а Советски правительства а чура а арахьара а ленински политика.

Советски халкъа долча беркатга, лаьттан тIа чIоагIIа машар хилийтора Леонид Ильич Брежнева беча боккхача балха тIа дIахо йолача хана а аьттув балар лови ловцаш даьхар къамаьлаш даьчар.

Дегош гIоздаьнна а болаш торжественни заседане дакъа лаьнараша КПСС Центральни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумага, новкъостага Л. И. Брежневга дохьийта Моршала письмо тIайийцар.

ЧIОАГIА ДА КЪАМИЙ ДОТТАГIАЛ

Укх деношка дукха нах гулбелар Орджоникидзевски яхача станицерча Сунженски районни культура ЦIен хьалхашка. Уж гулбеннабар Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу дизара, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россеха юкъейиха 200 шу дизара хеталь йола торжественни собрани дIаяхьа. Собрани йоладелехьа гулбеннараша зиланш деккар В. И. Ленина. Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа байнарий сийна дегIача памятникашта юххе.

Цул тIехьагIа районни культура ЦIагIа торжественни собрани хьайийллар КПСС Сунженски районни комитета хьалхарча секретара Б. К. Чагаева. Цитта, елача юбилейн маIан, доархIам бовзийтиш, царна нанъаболхаш районе къахьегамхоша даькха толамаш дувцаш доклад а йир цо.

— Таханарча дийнахьа вай мохи ба, — аьлар Б. К. Чагаева, — дуккхача къамех латта барти цхьоагIон йола цхьа дезал Ш. Нитта хиларах декхаройла ди вай Сийлахьча Октябра, из ба деррига къамашта санна, нохчаштен гIалгIаштен ираз, сийрда вахар денндр.

Ше хьахиннача дена кховзткъа шера бIаь шера нийса бола беркате никъ хьабенаб Нохч-ГIалгIайчено. Бакъда, цу наьнъ тIа цуи дика хоалуш хиннай вай мохкарча халкъий къаьстта а ший воккхагIйолча вешия — эрсий халкъа дега йоахал.

ХIана цIейш гаргагIертача хана ца хьоахабича нийса хургдац кортамукъале. сийрда вахар бахьан шоай синош ца кходеш керда вахар хьакхелараш. Царех ба вайцига паргIато хилийта гIерташ, Советски Iаьдал доаккхаш кховсам лоаттабаь дукхача къамий вижалаш: И. Бувчидзе, И. Фиолетов, А. Дьяков, Н. Гикало, А. Шерипов, Г. Ахриев, кхыбараш.

Халкъа гIулакх бакхаш къовсам лоаттабоьраштa юкъе кIеанга бац денале хинна сунженцаш а. Цар сий а деш дагакхоаб вай Орджоникидзевске латтача мемориальни улга тIа дIаязбаь бола, Къулбаседа Кавказе Советски Iаьдал оттадеш байна красноармейцаш А. Анашкин, И. Борисов, Х. Золин, С. Линев, вежарий Шегровгlар, дай воIи Кошкиновгlар, кхыбараш.

Советски наьха барт моакхаз санна чIоагIIа ба яха деша майрра ала йиш йоланза тахан Сунженски районе бахача дукхача къамех болча нахах, царна юкъерча гIулакхех. Укхаза шоайла тIера болаш хьинаре къахьегаш ба ткъаь итт къамах бола нах, нарех ба эрсий, гIалгIай, нохчий, украинцаш, эрмалой, тетараш, кхы дIахо а. Цуьта хьоижи да балха тIа довзи толамаш и.

Таханарча дийнахьа районе йоаккхагIйолча предприятех я Ассински консервни завод, Мехлесхоз, Карабулакера нерудни оалача гIишлон материалий завод, «Сунжнефть» НГДУ, даьтта доаккха завод, кхыдараш. Нитта районе я Нохч-ГIалгIайчен «Плодосемгоспромхоза» Краснооктябрьски отделения. Цу отделене кийчдаь сомий ганий фу дIакхухьийт вай мехкарча ИСС союзна, ворхI автономни республикашка, РСФСР шийтта областе, доалол арахьарча мехкий 38 фирмана лаьрхIа. Краснооктябрьски отделене хIара шера дикка тIехкхоачашлу ший планови декхараш. Нитта белгалдаккха дог доагIа районе ворхI гIишлош яра организацеш хилар я.

Дикка оргадьчнал районерча юрта боахама хьал а. Ерригача республике а юрта боахама продукци йоаккхача керттерча районех цаI я Сунженски район. Укхаза я итт колхоз, кхоъ совхоз, птицефабрика. Районе шерра яхь лаьржай республика цIейшта хеталь Дика толамаш доахаш хьалхе латташ хьайоагIа цу яхье «Путь к коммунизму» яхача колхоза № 4 йола, «ЦIена Эскара» цIерагIча колхоза № 1 йола, «XX партсъезда» цIерагIча колхоза № 3 йола шурий-товарни фермаш. Юрта боахама болхлой толамех дикка дакъа доалл промышленни предприятей, учреждений, организацей болхлой, республика студентий. Из да цар эшача мете оарцагIа а боагIаш гIо даь хилар.

Дика дегIаухача экономика торо кулийт наьха культурни хьашташ дикагIа кхоачашде, цар вахара хьалаш тоаде. Цунца дуваалена дIаяхача пятилетка а цхьайттагIагIча пятилетка а шерашка районе хьалъяьй массехк доархIаме объект. Царех да Орджоникидзевскера быта ЦIа, Нестеровскера культура ЦIа, Карабулаке, Ассиновске, Краснооктябрьске, Орджоникидзевске хьалъяь берий бешан майрра ала йиш йолаш... Серноводскера школа. Нитта, нердача кварталашна баха хайшаб бIаь гаргга дезал.

ХIаьта хIана а районе хьалъеш латт массехк доархIаче объект. Карабулаке — вишкабетонни конструкцей завод; Орджоникидзевске — маьлх ю завод, Нестеровске, Ассиновске — шурий комбинатош. Гуш ма хилара, аттагIчарех дац сунженцашта хьалхашка латта декхар.

Маьхала дакъа юкъедалу района республика культура, халкъа образовани дегIаккхувлача. Серноводске я республика къаьнагIчарех йола дешара заведени — юрта боахама техникум, из хьайийлай 1928 шера. Ше хьайийллача дена но инйчаьба юрта боахама лаьрхIа итт эзар совгIа специалист, дуккхагIча дакъе уж нохчех гIалгIаех бола нах ба.

Сунженски районе нитта болх беш я къаьнагIчарех цаI йола курорт «Серноводск-Кавказский». Ерригсоюзни лоархIача цу санаторе база дегIаух. укхаза шоай могашал тоаеш хул вай мехка тайп-тайпарча шийнгашкара нах.

Нохч-ГIалгIайче ший цIейш деде кийчлуш йолча укх деношка юха а мехка дета гаргага дадунгIаш, цуица гIа боахаш я. Кхо бIаь эзар совгIа саг ва юбилейшта хетаьча яхье хьинаре дакъа лоацаш. Царех тIаравар ший совгIатаца шакъавада гIерт цIейшта.

Ший къамаьл чакхдоалаш Б. К. Чагаева аьлар: — ХIанз республика уж деза цIейш хьатIакхаьчача хана дог тийша ва со сунженцаша цхьайттагIагIча пятилетна планаш тIехдика кхоачашъергхиларах.

Цул тIехьагIа, Сунженски районе Советски Iаьдал оттадеш шийна дайлачох, дагадоагIачох, цун историех дийцар къамаьл даьча парте, тIема, къахьегама ветерана П. А. Татаринцева. Нитта, республика цIейшта хеталь да собране шоай къахьегама толамех лаьца дийцар «ЦIеча Эскара» цIерагIча колхоза председатела А. П. Яснинец, кхыдас, «Сунжнефть» НГДУ болхлочо И. А. Гагиевас, кхычар.

Собрани чакхъяьлча гулбеннарашта доккха концерт делар района самодеятельни артисташа.

С. АРЧАКОВ.

* * *

Дахача пIаьраска дийнахьа Iоха моттигаш ца тоъаш дукха нах бар МагIалбикерча Октябра цIерагIча культура Двореце: мехкдаьттахой, бурувдеттараш, газ чакхйоахараш, транспортникаш, гIишлонхой, юртбоахама болхлой, гIулакхера нах, тIемен къахьегамен ветеранаш, тахан балха хьалхалаттараш.

Уж вIашагIкхийтабар Нохч-ГIалгIайчен советски автономе 60 шуп из ший лоIаме Россена юкъеяха 200 шуи дизара цIей дезде. МагIалбикерча къахьегамхошца цхьана из цIей дезде баькха укхаза бар ГуржегIарча Казбекски районера, Черсий-Балкарой республикерча Терски районера, лоалахарча кхыча районашкара къахьегамхой ваьлаш, нитта Сийлахь боккхача Даймехка тIема шерашка фашистех МагIалбика лораеш лаьттача 129 гвардейски дивизера тIема ветеранаш.

ВIашин ловцаш доахаш моаршал телаш, нархIабетталуш дегаш гIоздаьнна ба фусамдаьй а хьаьший а. Еррригача сцена тIагIолла хьалтеха я «Даим сийле хийла советски халкъий доттагIалла», аьнна йола Iолуш...

Нийсса 16 сахьат даьлча дIайолалу дозача цIейна хетаь торжественни собрани. Районера къахьегамхойн хьаьшийн даькъала а бувцаш, из хьаел КПСС МагIалбикан горкома хьалхарча секретара П. А. Бусева Советски Союза гимн локх.

Зале мел болча наха, ура этта дIаьхдаь тIоараш детташ чIоагIIа раьза болаш гIалл Л. И. Брежнев керте вола КПСС ЦК Политбюро торжественни собране сийлен президиуме харжи аьнна халкъа депутатий МагIалбикан горадской Совета исполкома председатела С. С. Хасиева еши предложени.

МагIалбикерча къахьегамхошта къаьстта деза а хьамсара а да Ленина [illegible] хьалхленца Сийлахь боккха ча Октябра хьахьэлла [illegible] машта къеьерa [illegible] керда социалистически вахаро хьалха еза хиндатга моттигашка хьахелла а вахар маIане дог гIоз... [illegible] йола мехкдаьттахой горад.

Горад къонаьа а, исторена лоархIаме дола дукха хIамаш хинна МагIалбикерча даьтта. Гражданска тIема шерашка контрреволюцие эсаралашта майра духьал лаьттаб МагIалбика юртахошкара нах. Сийлахь - боккхача Даймехка тIема шерашка Советски Эскара доагор лоаттадаьт къонача горада мехкдаьтта промышленно[illegible]. Цо новкъостал даьд вай [illegible] фашисташ Тайпа [illegible] хьалха ца доалийташ [illegible] гIехьаш ца баьа.

Берригача вай мехка ца хиннача тайпара сиха бурув тохаш хиннаб МагIалбикера мехкдаьтта лехараш цу хана Мехкдаьтта даьккхара декхараш тIехдика кхоачашдарах Ленина орден еннан цхьоалагIча промысла, дукхача мехкдаьттахошта орденаши медалаши енний, цхьабарех Социалистически Къахьегама Турпалаш баьб.

Тахан а мехка лаьттан чешаш тохкарий хьалхарча мугIарашка латташ хьабоагIа МагIалбикера бурувдеттараш Ялх-ворхI километр кIоарга далача тухха кIалхар ча юра тIоанашкара мехкдаьтта лохаш ба уж хIанз.

ДегIабена механизированни юртара боахам ба МагIалбике.

Укх тIехьарча шерашка юртарча боахаме керттера лостам кочеш леласлга бале а. цуица цхьана доахан, хьаккари, жа леладу совхошка. КПСС ЦК майска (1982 ш.) Пленумо белгальяьккха Кхачан программа кхоачаш а еш. дикка дегIа доаладе лаьрхIад районерча боахамашка хьайбай продукташ йоахалгеи уж кийчбелгеш.

Лаькъехнай наьха культура, гендениад вахар МагIалбикерча юртахошна цхьаькха школа хиннаяц ниссаьн хана, наттахья мара саг хиначац деша хоаш. ХIанз хIара юрта юкъера дешар IомаДу школаш а, гуьхагIча юрташка цирца цхьана бархI шерадешараш а я. Городе ворхI школа я юкъера дешар Iома деш. Цхьаьнга [illegible]

Городе мотт, хIара юрта а культура цIеноаш да, библиотекаш я. бахача нaха вала [illegible] ду предприятеш [illegible]. Говзаргдоацон оргадьнпад наьха вахар. [illegible] Дегара деза дIахо тоалуш я доагIа.

Горада а района а исторех, укхаза хиначча доккхийча хьацанех, республика районерчча боахамах цун [illegible] дийцар торжественни собране доклад аьча КПСС МагIалбикан горкома хьалхарча секретара П. А. Бусева.

Тахан вайна гуш долаш мел долей кхоана вай хIахача мел лерхIеш дийцар Россех дIа а кхиита цхьаьнах интернациональни дезале вIашагIкхийттача вай мехкарча дерригача къамий къаьстта эрсий къаман новкъостална социализма наькьа тIа дегIаахар бахьан долаш да.

Дезача цIейца МагIалбикерча къахьегамхой дахьаьла бувцаш керда къахьегама толамаш вахара ираз хилла [illegible].

[illegible] совгIатаца [illegible] собране къамаьлаш дир Грузе коммунистически парте Казбекски райкома хьалхарча секретара Г. Г. Шикашвиле, Черсий-Балкарой республикерча КПСС Терски райкома секретара З. Б. Наховас, Сунженски района райисполкома председатела заместитела М. Ш. Цуваевас, КПСС Надтеречни райкома секретара С. М. Салтыкоева, 129-ча Гвардейски стрелкови дивизе ветераний совета председатела Ю. П. Коваленкос, МагIалбика мехкдаьттахой ветерана, Социалистически Къахьегама Турпала Ф. Л. Колесниковас.

ЦIей дездеш вежарашка доттагIий вIашагIкхетар дац ца деш дага латтийтара лаьрхIа МагIалбика къахьегамхошта совгIата Коммунистически парти хьалхалла социалистически пачхьалкхе вIашагIъелла вахча вай баьчча Ленина бюсти портреташ делар делегацен кулгалхоша Гуржий делегаце кулгалхоча МагIалбика совгIата делар XII бIаьшера [illegible] юкъе машари доттагIалла [illegible] хьийхача Ш. Руставеле портрет.

Массане дегаш урамттадеш даьша [illegible] даьша укхаза хьаьха революцие, тIема, къахьегама [illegible] дIахоахьа [illegible] тIехьено дош душ [illegible] районерча пионераш комсомольцаш собране [illegible] доацараша моаршал [illegible]. Собрание президиума цар дIаделар шоай [illegible] гIулакхех доза рапорт.

Нитта [illegible] хьалхашка [illegible] декхарадо [illegible] хьалхарах напор... Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу [illegible] лоIаме Россена юкъеяха 200 шу дизара сийна йолча яхь кхьаьнача коллективаша. Царна юкъе а «МалгобекнефтьНГДУ, «Чечингушшелов объединене ПМК, технологически транспорта управлени, Вознесенскера газ чакх йоаха завод, кхыйола предприятеш. Царна торжественно дIаелар ЦIе хьелхалаш Сийлен грамоташ.

Торжественна собрани [illegible] тоьлча МагIалбике мехкдаьттахой горад [illegible] йолча Серго Орджоникидзе памятника тIа зезаш дехкар хьакишна а фусамдаь а.

Собрание даьха доацаш хинкарадIа концерт делар районерча культура учреждений художествени самодеятельность.

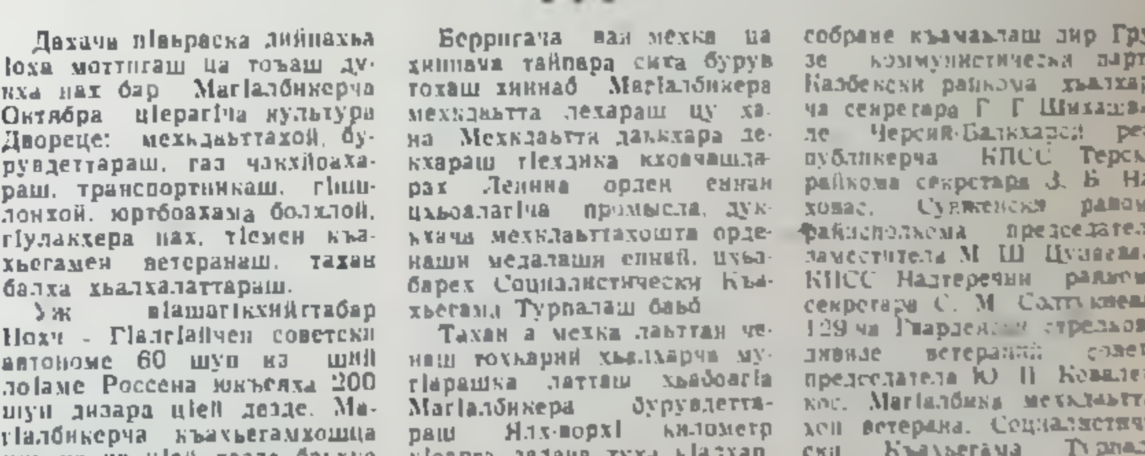
А. ХАРСИЕВ.

* * *

Нитта торжественни собрани хинай Гудермесски, Ачхой - Мартановски, Малгобекски, Назрански, Ножай-Юртовски, Надтеречни, Советски, Шалински, Шелковски районашка а.

Дикача толамашца накъабаьхкаб шоай профессиональни цIейна, вай республика автономе 60 шу, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шу дузача денна «Красный молот» завода къахьегамхой. Карарча пятилетка хьалхарча шин шера план хIаналехьа кхоачаш а я 1983 шера чотагIа къахьега болабеннаб завода дикагIчарех цаI лоархIача Ю. Гершкорона кулгалдеча бригада токараш. Дуккхьал цу цхьан коллективо планал совгIа арахийца нормативно - цIена продукци 6 эзар 600 сома мах я. Производства ветеранашца цхьана социалистически яхье хьалха а латташ, шоашкара дика масал гойташ къахьегаш ба бригада коллективе дукха кагирхой.

Ткъаьн вий сагах латтача бригаде цаI вац тIехьабисаарий мугIарашка.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир Ю. Гершкорон, токараш Б. Нацаев, Я. Шевочкин, С. Макаров, С. Байбеков.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХIАРАНЕ ГОВЗАЛЦА

Вай республика цIейшта дикача толамашца накъабаьхкаб Грозненски «Трансмаш» завода къахьегамхой. ДIабахача барaI бетта планал совгIа 80 тракторни прицеп арахийца заводо.

ХIаьта нормативно - цIена продукци араяьккхара 6 бетта [illegible] кхоачашъяьй.

Партийни организаци секретара Фролов Виктор Николаевича дуцаш «[illegible]» хьинар [illegible] завода коллективо цхьайттагIагIча пятилетка [illegible] шера. ХIара цехе коллективна, хIара болхло, доккхий социалистически декхараш тIа а ийца. хьинар сездоахаш къахьегаш ба. Укх денош [illegible] торжественни собрани [illegible] КПСС Старопромысловски [illegible] районни [illegible].

[illegible] Аргунски «[illegible]» завод [illegible] заводе, вай дена «Трансмаш» завод [illegible] «Трансмаш» завода цу яхье барaI бетта [illegible] моттиги [illegible].

[illegible] Дударов А. Н. керте [illegible] бригада. Цу бригадо [illegible] барaI бетта баьча [illegible] районе [illegible].

[illegible]

лакхе хьоахаваь бригадир Дударов Адам. КПСС член вола Адам даим шийгара [illegible] къахьегаш ва. Кхойтта сагах латташ я цун бригада. ХIаьта бригади хIара болхло, де дезар хьалхадаккха ца дезаш, дика ховш ва шийшиий декхар. ХIаьта бригадир ше коммунистически къахьегама ударник ва.

— Белгала аьлча, — дуцаш сона механически цеха начальника Петров Владимир Алексеевича, — еррига заводе а хьалха латташ хьайоагIа тха цех. Дика болх беш ба ветеранаш товарищ В. Ананченко, Н. Хумадов, Ж. Уциев, нитта кхыбараш. Царна юкъе а белгалдаккха веза Ананченко Владимир. Цо заводе болх бу 29 шу да. Цун хьаьналча къахьегама лакхе мах беш Владимир Ивановича енний Къахьегама Цена Байракха орден, «За трудовую доблесть» яхен Ленински юбилейни медалаш.

Сихаьан професси караерзайр санна доль гIулакх а дика дIаоттадаьд механически цехе. ХIара болхлочо шийн говзал караерзаьнна. Царех ва токарь [illegible] кхоачаш деш [illegible] слесара - наладчика говзал. хIаьта Мамырдоадинса Ризван тракторни прицепаш вIашагIъеллача болхлер. Из моттигIа болх бе ховш ва. Цуй дика хьоахаваь Ананченко Владимир Ивановича бархI тайпа говзал караерзаьйна.

Белгалдаккха дезаш да кхаьаьнка. Укх тIехьарча наьн шера Ананченкос 27 сага [illegible] даьд. болх тоа [illegible] ХIаьта хIанз ца [illegible] цу заводе болх беш я ба.

Производственни декхараш кхоачашдеча санна, общественни вахаре а хьинаре дакъа лоацаш ва Ананченко В. И. Из ва завода партбюро член, халкъа дружина командир.

А. БУРЧИЕВ

БОЛХ ТОАЛУШ ЛАТТЕ А...

Пачхьалкхенга шура, дулх лоахара района боахамашта юкъе хIинз тIехьхьарча моттиге я тха «Заветы Ильича» яха колхоз. Из тхона, баьддар аьлча, чIоагIIа новкъа а да. Фу бахьан долаш нийсденнад из? Цунах къаьстта дувца лоагIа.

Геттара кIезига IалашдаьдАр совхана тха боахаме доккъар. Цулухьа дерттIа кхаба иниш хилавзар уж чуесицадьчул тIехьагIа. Рационах хIара Iатта дайнаьхьен буси 10-5 доакъара единица яла. Йола гIаш хиннача юкъера дахархIача 4—5 мара лоцар Iа шийла долаш из таниир Iатта кхыьщетел ший дел дIоакде а. Шура дларах-м дуниа лоцаш а дацар.

Тха фермера доахан дукхагIдараш мукъ бетта дакх. Цу хана хьайбаш къаьстта дика кхаба дезаш. Из гIулакх дерттIа вIашIIехьдакхьа гIертий хьагIала доккхабр декхар [illegible]. ХIара республика боахамашта [illegible] дукхий дIадаха [illegible] дакхар дIадаха йиш болаш да [illegible]. Из бахьан долаш... хиьдераш чекьар, доахар геттара лаьгIйнр шура, [illegible] совгIа [illegible] тIаштара а даьлар уж.

ХьагIа [illegible] Краснооктябрьски [illegible] юртера вораIме [illegible] километр [illegible] дехар [illegible] мара [illegible] Цу [illegible] тракторни мара [illegible] тракторе а дIа [illegible].

Йоахалиц доахан латтача. Из тайпа моттиг массехкаьза нийсъеллар укх шера. ХIаьта тракторош дIатIа а ца йохалуш, шура ший хашнахьа хьа ца яр бахьан долаш, пачхьалкхена дIаена из сорташ йоацаш хилар.

Кхы а цхьа хIама да. Ше бIаь ехь делабе йиш йолаш керда хьаьнi помещени я ферме. Цу чу латт хий дIоахдеш бола ян. Из болх беш бац тIаоттае манометр йоацандаь, цунга хьажа цхьа саг хьаькъалкхе колхоза правлене кIантакIа нуром душ хиниадоацандаь. Из бахьан долаш бола боттача хана йола гIирс кийчбара хий электрически плитка тIа дIоаде деш хул доарраш [illegible]. Отоплене болх ца бараь шийла хул цIеча углодона хьайбане хиль помещенеш.

[illegible] укх тIехьарча хана дIоаде дIанкстиш а хIара [illegible] Iатгарара йоккха шура ферма коллектива болх тоалуш латте я. укх шера кхахьийца доза планагIа дIа ца яла йиш хила шура мотта а оттнеш шера IалагIа атагIа кхоачашде йиш йура хьайбаш [illegible] дIадерзаде [illegible].

[illegible] дIахала Х[illegible]. ХIаьта [illegible] укх де а [illegible].

[illegible]

даьд хIинале. Помещенешка тоадаьд ийнаш, хьаьи, попаш, паIанаш, дIоахдьaьд тховаш. Ер бутт чакхбалалехьа доахан чуоттале ферма нийча хилийта дош деннад цу бригада коллективо.

Доакъараша хьайбаш Iалашдеша укх шера а во латт тхьанцига. ХIана аьлча, хIалашагIйола хи дIа а цхьйа доакъара дIайолла хиина хьайбашца силоса хьакхи мацаргIолаш хIама мара дегIа енаш. Из бахьан долаш во хьайбар мукх. Цулухьа концентрированни доакъар кIезига да тхога хIанз ХIаьта а тIехьхарча хана хилдош из йоахо яр бахьан долаш. дикагIа лел доакъар Iалашделла. Оаха шийтъберг 1800 тоннаш кIезагагIа йоацаш силос деррига ча яр... дIахоттадаьд. Цул совгIа хIана лоамнаца манга [illegible] йол хьоахаш колхозой бакх Iалашйола [illegible] я [illegible].

ТIехьарча хана дукхагIа йоахаш из колхозе бахьни ца кхачара хьайбай продукци [illegible] я. Цу [illegible] керда [illegible] шера. [illegible] доахана шера [illegible] чакхе йоахал [illegible].

Ал [illegible] дуккхагIа [illegible] колхоза [illegible] ферма нисдеш [illegible] дIахо [illegible] районе [illegible] да дийча.

М. КОСТОЕВ
Сунженски районе «Заветы Ильича» колхоза председатель.

ДОТТАГlИЙ КОА БОДА НИКЪ

ЦlАККХА А БlАЬХА ХИЛАЦ

Вежарашха вlашагlкхетар

«Дика лоалахо гаьннарча йошал тоъ», — олаш кица да гlалгlай. Дика, во деча из массаза а уллув. эшачча оарцагlвала кийча ва. Дика лоалахой - доттагlий болаш хьабоагlа Къулбаседа Кавказа автономий республикашка баха къахьегамхой. Лоалахой балха опыт хьаьца, культура йоваз, тух-сискалах касто наст-каста шоайла хьоашала ух уж.

Доккха юбилеяш лаьдеш шу да карара дар: СССР — 60 шу. НГlАССР автономе 60 шу, нохчийн гlалгlайн шоай лоlамагlа Россеца юкъе баха — 200 шу доал хиста. Хlаьта Малгобекски раиона кхы а белггала деноаш да: мехкадьттахой город Магlалбик хьахиина 50 шу, из фашистех мукъаьякха 40 шу доал укх шера.

Укх диллургдоаца деноаш дезде кийчлуш да тхо. Гхо санна из дика тхоца дакъаш оа вежарашха йолча Къулбаседа-Хlиричен къахьегамхой Дуккхаза а хиннаб уж тхо долча хьоашала баьхаь, тхо а хиннад лоалахой болча. Укх деношка цу тайпара дола вlашагlкхетар хилар тха хlирий лаьтта лоалахой болча нхача делегацена юкъе бар цlи хеза малгобекски мехкадьтта доахараш, газ чаканоахараш, лораш, хьехархой, юрта боахама а опыта а болхлой.

Шин республика доазеш вlашкаоттгача хьаьшашка моаршал хатта дукьалаоаьх кар Къулбаседа-Хlиричен вихалаш. Царна юкъе бар хьинаре къахьегарца шоай цlераш дlаювлийта нах, партийни, профсоюзни, комсомольски оалхахей

— Магlалбикера оца делегаци сона къаьсга дукха езаш а еза а я, — аьлар Социалистически Къахьегама Турпала Наук Марина Яковлевнас Дуккхача шерашка болх баьб аз малгобекски мехкадьттахошта юкъе. Делегацена юкъе ба соца хьалхашка хьалхиина, шоан раионе байза па lеш, оерриначa мехка а бовза нах.

Марина Яковлевнас цlераш йоах цар: Социалистически Къахьегама Турпал Ф. Л. Колесников, халкъий Доттагlлен ордена кавалер Б. Г. Безуглов, Малгобекски УБР начальник С. А. Темирaев, ЦДНГ-1 начальник С. Б. Тебоев, НГДУ керттера инженер М. А. Балаев, кхыбараш.

Тух-сискал фусамдаьшкара хьазцаш Малгобекски горисполкома председателя С. С. Хасиева боккхача безамца шоаш гlамарах дег гlара баркал аьлар Орджоникидзерча къахьегамхой викалашта.

Транспарантащца кийчъяь машиний колонна Орджоникидзе йолча оагlорахьа йолалу. Наиъ лоацбеш экскурсовода З. Абаевас дуцц шоай республиках, цуина карагlдаьннача, камаьрша а хьинар а долча нахах. Къулбаседа-Хlирийче оагlох оагlув а теха тахан цхьаьа къахьегаш ба 64 къамех бола нах.

Орджоникидзе керттерча майдан гlара дlадолалу тхо город а нах а бовла. Эггара хьалха визаш дохк Советски пачхьалкхе хьакхеллача В. И. Ленина памятника гонахьа.

Революци йоаккхаш хинна лоамарой, Цlеча Эскара бlухой вlашагlбетталуш хинна моттиг я г. Орджоникидзе. Къахьегамхой lаьдал доаккхаш шоай синош дlоденна 17 эзар сег воалл укхаза нежарий каша дlаьвелла. Цар даьчун хамбеш, турпалхой каша гlа зизаш доахаш хилар хьаьший.

Поккха я Къулбаседа-Хlирийчен художественни промыслой производственни объединени. Укхаза болх беш ва тайп-тайпарча къамех понл 2000 гергга саг. Цун цхьа филиал я Нохч-Гlалгlайчен Виноградни яхача юрта. Объединене болх беча творчески болча нахя хьаю искусства произведенеш я ала мегаргдола хlамаш: кlувсаш, паласаш, ченаш, дахчах яь тайп-тайпара изделеш, кхылар. Объединене опыт йовзаш хилар делегаци. Фусамдаьша, революце, гlема, къахьегама сийлен малгобекски мулейна лаьрхlа сувенир елар.

Орджоникидзе культура Цlенох цаl дила да. Хьачувоаллача доаллача лозунга гlа яздаь «Дlайха моаршал ла НГlАССР город Магlалбикера баьхкача хьаьшашка». Дикагlа бовза, дагалаттар дlа хьа ала вlашагlкхийттаб укхаза къамий-вежарий викалаш. Шоай коллектива карагlдаьннарех, къамашта юкъера доттагlал чlоагlдарах лаьца дийцар бытовой гlуллакхаш дара СОАССР заслуженни болхлочо, комсомольско - кагирхой коллектива бригадиро Г. П. Шурейкос, Социалистически Къахьегама Турпала Ф. Л. Колесникова, Малгобекски горбыткомбината баракъаш тегача М. Алероевас, мастера А. Д. Кокоева, кхычар.

Сиха дlаяхар ха. Фусамдаьша боккхача безамца гlаница, тух-сискалах кхетийта, кердалар довзийта накъадаьхар тхо.

Б. БОКОВ.

САГОТДЕШ ВАЦ ЗВЕНЬЕВОЙ МАРА

Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхоза шиъ хезача звеньевоно Хачураев Аьхмада кхеъь хьажкlаш чуэцача кхай инсте лакха гув ба. Кхай гlа деча балхашта гlехьбакам доаттабара шоай штаб вlашгlехьъ яьккхай совхоза куллахоша цу гlа. Укхьазара дика гуш да хьажкlай кхай гlа доалар. Гуна цхьан оагlорахьа латт хьажкlаш чуэца шин комбайн. гlехьайбела лафеташ а йолаш [illegible] трактор. Цу техника хьакъехьа хаттар дича комбайнаш еха [illegible] йоп делар тхоно

Гаьнна, кхай шин оагlорахьа хьажкlаш хьовхаш [illegible] Цхьабанкьда, кхьал хlама пендаьхар тхо. Хьажкlаш чуэцара вlаш[illegible] кхьа [illegible] ше [illegible] а, оагlо [illegible] lоттуеаш лелаш яр.

— Аьй, шун шоана яз? Сиха [illegible] дола гlадемаш латта [illegible] гувсий ло! — аьлар [illegible] [illegible] хьаьнача раиона агропромышленни объединене болхлочо [illegible] Чапанова

Цо аьннача йоп дила ма санаьр [illegible] совхоза рабочкомга председателя М. [illegible] [illegible]

— Са звено я ер хьажкlаш кхеяьр. Укх шера 200 гектарах хlаране гlара 85 центнер фуьльакха хьажкlаш чуэл дош деннад оаха. план 30 центнер йолаш. Хlанзарчоа томараш гlехь 55—60 центнер йоал хlара гектара гlара. Укх оагlорахьара хьажкlаш эсалагlа я тха. Дlахо кхы а дикагlа хургба хьув къам Цхьабанкьда. сиха чу ца эце боргболеш ба. Хlаьта хьажкlаш чуэцилга кеттача тайпара дика вlашгlехьдаккха карагlдалаш тха. Гlадемаш дlаьхахьа машинаш тоъаш. Из бахьан долаш комбайнаш сацие латта еаш хул. Цедухьа 40 гектара гlара мара хьажкlаш чуийца ди оаха, болх дlаболабаь ялзагlа ди доллаце а. Бола ба из? Кхай гlа lолеташ йола хьажкlаш гуллеш дийнна нах дlабига машин лилар сехин. Цедухьа уж тахан балха а бьхкабаш. Цул совгlа хьажкlаш чуэцаш йола шин комбайн еха латт.

Совхозе йолча ялх комбайнаш кхаь дийнахьа хиннa 120 гектара гlара хьажкlаш чуэцна йоаш и. Хlаьта цу [illegible] 40 гектара гlара мара хьуийцаш [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

А. АРСАНУКАЕВ.
Ачхой-Мартановски районски «Знамя коммунизма» газета болхло.

БАХАЧА НАХА ГlУЛАКХ ДЕШ

Республика беррнгача къахьегамхоша санна, доккхий социалистически лёкхараш гlа а шца патилетки шоалагlа шу дlадоладир «Чечингушбыт» объединене болхлоша. Къаьстта теркам гlабахийтар бахача наха сихагlен дикагlен гlулакх дара

— Оаха дуккхагlа теркам гlебохийт, — аьлар объединене партбюро секретара заместитела Селиванова Тамара Андреевнас, — тхога баракъа тегийта, товдайта, оргадаккхийта воагlа саг раьза хинна дlевахийтара, тхоашка даь заказ шийхан нахьа а дика а кхоачашдара. Из тха коллективе латтача социалистически яхьа керттера пункт я. Тха болхлоех дукхагlбараш гlерт шоашна кхаьча заказаш хана хьалха а дикагlа а кхоачашде, тхо долча ухача заказчикаша йовсш йола хало вцъе. Хlанз, къаьстта боккхача теркаме да из дош. Грозне центральни рынке кила лаьрхlад тийга залазза дола баракъаш кийчлергдола салон. Цо йиш хулийтаргья тхога баракъаш тегийта, боагlача наьха заказаш цу сахьате кхоачашде. Из де вlашгlехьдаргда моллагlча боарамагlа - бустамагlа сага баракъа эше а, из хьадара тега ела юкъара моттигаш хьалхе а тийга кийчъярца. Масала, пхьешаш, качмат, кхыйола, хlама. Хlира сага шийбоцраме е ела, баракъа хlамаш мара кхы гlа тега ца елаш баракъаш кийчдергда цу салоне, ма дарра вьлча, саго шийна баракъа тега даь заказ, из салоне эггара хьалха вевачара кхы ара и валалехьа кхоачашдергда.

Тха дуккхача предприятешен болхлошен лех заказаш сихагlен дикагlен кхоачашдара кердь формаш, lоманн мехка дикагйола опыт, из юкъейоалаен дlайоаржаен гlерт. Дуккханешта карагlдоал из хlама.

Тамара Андреевнас дlахо дийцар мехкен республикая юбилеешта накъадахара лаьцача социалистически яхье шоай болхлошта карагlдаьннача.

Бахача наха бытовой гlуллакхаш дара пятилетка шин шера задани хlанзле а кхоачашъяьй коммунисташа Тарамова Камиса Абубакаровнас, Адиева Зарган Магомедовнас, Саркисян Юрий Макаровича, Петросян Аркадий Александровича, Оганесян Алексей Григорьевича кулгалдеча «Светлана» яхача салона, № 26 йолча ателье, модай цlен, цхьоалагlча, ткъесталагlча, ткъаь йиъалагlча ательей коллективаша

Хlанз объединене па шоай шин шера задани кхоачашъяь 141 болхло. Царех ба коммунисташ, № 25 йолча ателье закройщик Акопян Лилия Арсентьевна, модай Цlагlара закройщикаш Мусаев Ваха, Гаспарян Эдуард Егишович, Камнева Тамара Петровна, кхыбараш.

Хlаьта цхьобараша хlанзле а пятилетка кхаь шера задани а кхоачашъяьй. Пятилетка диъалагlча шера чотагlа къахьегаш ба модай Цlен болхлой — Шадунцова Руфа Семеновна, Магомадова Марем Алиевна, Усик Ольга Степановна, Абрамова Таисия Петровна, Аветисян Анавит Михайловна

Хlаьта «Светлана» яхача салона цаьнйтталагlа пятилетка кхоачашьяьй

Социалистически яхье хьалха латта нах бувнача ца хьоайича мегаоьяц быта Цlагlа гlалгlай йоlо закройщица Пугоева Аминатa кулгалдеш йола баракъаш тегарий бригада а. Цу коллективо баракъа тийга саг чlоагlа раьза хило, тийгача ловца баьккхе дlавода, гlехьагlа юхьва ди доагlа

Объединене шерра дикарка гlулакх ди керда балха баьхкача кхонача кхилнахан мастараштен боккхагlбарашa новкъостал деш хьехаш хилар. № 8 йолча ателье закройщица Саутиева Раисa Iомаьнна мастера Хьамиева Заплас сиха а дика а тег баракъаш. № 1 йолча ателье закройщикна Хачатуров Александр Семеновича lомабена мастерашa Чумакалиева Хьавне, Салимова Зинас хид даьна кхочаваш а гlехикош а ш шоай балха дадане

[illegible]

И. ТЕГАЛОВ

Доьазон дехьара

БУДАПЕШТ. Келенфельде — столица кердача нах бахача районе бераш лоловча площадке оттаьь воллаш волча венгерски ваятела скульптурни композици чlоагlа дукхаезенай керда баха хейшача къонабаршта. Сел чlоагlа тара толаш хьахьекхача хьийбашта юхедаха, гlаховна белам боацаш хилац бераш.

МТИ — ТАСС сург.

ДУНЕ ЦХЬАН КlИРАГlА

НАХ БОАБАЬРИП ЧlИР ЛЕХАРГЬЯ

Израильски воещиша Малхбузен Бейруте наьха цlий lоухийташ даьча зуламах бола унзари хоам массехк минута срригача планета гlа гlолла дlабаьржар. Адамий дегlамаш тохаделар израильски оккупанташа наьха цlий lоухийташ оакхарий хьисапе 3.300 саг совгlа ливанцаш палестинцаш боабаьлга хайча, дукхагlча даьке кхалнах, бераш, боккхий нах а болаш. Из lазап бlартадайнараша деча тешалах оакхарий сибате бийрзача салташта цхьаннех а къахеташ хиннадац.

Цу трагеде Малхбузен Бейрут цхьан мугlаре дlаоттаьн адамий довцача тайпара къиза гитлеровски фашисташа леладаьча гlулакхий иш на луш даим дага латтаргйола символ хиннача Белоруссерча Хатыньица, Францерча Орадураца, Чехословакерча Лидицеца. Цо ма дарра баьлдир Бегина — Шарона клика Палестина мукъаяккхара Организаци нохае, палестинций къам дийна дlадаккха гlертарах вlалла юхайоалаш йоацилга.

Цунца цхьана, дуней общественносто белгалдоакх: израильски воещиша кердача зуламо Ливанерча израильски агрессеца шийгуна хьа дац ала гlертача США администрацие леладер дерригa ши дукха долга дlи а хьекхар. Хоаш ма дий, пагахьа свина Вашингтоно хьаллоацаш ца хилча, цу тайпара оакхарий хьисапе зулам де Израиль лоархlаергйоацилга Ливанера событеш — США-ней Израилан юкъе цхьана леладеча стратегически гlуллакхех хьахиннар.

Американски герз ое а делла сионистски агрессорашa Малхбузен Бейруте боабеш наха гlаоттадаьча lазапо дерригачa дунен гlара нах оllазбийтаб. Из наьха цlий lоухийташ даь зулам чlоагlа харцахьа а лаьрхlа Машара Дерригдунен Советo хьадийхад цу гlулакха бехктоихаме бараштa, цуина юкъе дакъалаьцараштa чlоагlа гlазар делга. Малхбузен Бейруте палестинцаш дукха боабара деша расследовани яра дунен халкъашта юкъера комиссе вlашагlйоллийла хьадийхад Австре кхычa мехкашцарча гlулакхий министра В. Пара ООН Кхерамален Совета адресагlа шо дехийтача письмо гlо

Советски наха дагалаттад дlа а хойташ. Из Л. И. Брежнева Палестина мукъаяккхара Организаце исполкома председателага Я. Арафата кхийтача послание из белгалдаьккхад [illegible] [illegible] Ливана Израиль леладеча зуламашта [illegible]

Бейруте сионисташа деьча доакхача зуламаша дукхаьара массой демонстраци [illegible] США, Греце, Финляндие, Инде, Iарбий махкашка [illegible] [illegible]

[illegible]

чу а лоацаш тоадара йолча советски программо.

БОЛИВИ: ХУВЦАМАШ ХУЛАЧА ДlАТlАКХАЬЧАД?

Боливера, лакхача Андий лоамаштен довкъаштен гlауллача цу латиноамерикански мехка йоккхий политически процессаш хилара тешал деш дола хоамаш ух. Царех хоалу гаргарча деношка Ла-Пасе граждански правительство юхаметтаоттае тардуш хилар. 1980 шера июле низагlа lаьдал шоайбе делача воении бараша торжественно дош деннад къаман конгрессе президент харжара духьале ергьяц аьна, правительство вlашагlйоллилга цуина дlагlа а дулларгдолаш. Переворот хинначул гlехьагlа дlаьаьха хинна конгресса депутатий мондаташ бокъо йолаш хилар хьалхагlе а хьахайтад.

Граждански наьха аьттув болча тайпара пачхьалкхен lаьдалах воении администраци шийлоlамагlа юхаялар — латино-американски мехкашка кааст-каста хулаш хlама дац. Боливе па гlулакх нийсдалар белгала да цхьаькха цхьан хlаманца а, бахача наьха шеррача мугlарий массови выступленеш хилар бахьан долаш юкъарчал доацаш хьахиина хlама из хиларца. Шиъ кlира совгlа йолча хана столицен керттерча промышленни центрашкен ца совцаш лаьттай лабастовкаш демонстрацеш. Нарна юкъе дакъа лоацараша дlадийхад воении lаьдалаш отставке дахар, къахьегамхошта хьашт долчча тайпара кlоаргга политически социально - экономически хувцамаш дар. эггара хьалха болхлой хьашташта хlама тохаш йола «срочни экономически план» оалаш яр lалаьмата сиха дlалакхар. Цу выступленешка керттера лоархlам болаш хиннаб боливийски горнякаш — болхлой класса йоккха денал дола отряд. Из бахьан долаш воении бараша мукlарал даьд мехка хlанз долчи гlуллакхашта духьала отта шоашта могаргдоацаш хилара. хlаьта гlехьашка дола а лаьрхlад.

Хlанз Боливе тайп-тайпара политически группировкашта юкъе ира къовсам эттаб. Мехка прогрессивни нахаш, царна юкъе коммунисташ а болаш, гlерт керда массане юкъара харжамаш хилалца йола хана 1980 шера июне харжамаш доллча хана Демократически халкъий цхьоагlон фронта винна а цуина гlехьа эггара дукхагlа кхажамаш тайна а воа Силес Суасо президента оттаве. Цу гlулакха, баьллар аьлча, дукъала [illegible] конгрессе дуккхагlа мотташ [illegible] лаьара партеша хиларах пайда эц [illegible] реакци Цу тайпара [illegible] [illegible]

Воении граждански [illegible] [illegible]

[illegible]

чlоагlдара йола керда белгало хинна дlадиттар из. «СССР-ан Индеи юкъерча гlуллакхашo, — белгалдаьккхар новкъоста Л. И. Брежнева, И. Ганде сийна Кремле шу оттадьча хана къамаьл деш, — тешаме хьахьокх мел беркатен чlоагlен хила йиш я тайп-тайпар общественни строй йолча пачхьалкхенашта юкъе цхьана леладу гlуллакхаш, нагахьа санна дика уйла а хуле шинна а оагlон хьашташ терналдеш а хуле».

Лаьхерча боараме советско-индийски переговораш йолча хана чlоагlа раьза а болаш белгалдаьккхар политически, экономически, кхыча доакъошкара советско-индийски бувзамаш шин мехка юкъерча машара, доттагlлен, цхьана гlулакхаш леладара хьаггьехьарча договора чlоагlача ларда гlа гlехь-гlехьагlа чlоагlагlа дегlадоагlаш хилар, хьта шитта 1980 шера СССР-ан Индеи кулгалхой Дели вlашагlухийтача хана яь соглашенеш вlаши дагабаьна баь барти толаме кхоачашхулаш хилар а. Шинна оагlоно баькъаьд дlахо йолача хана а уж цхьара леладу гlулакхаш шинна мехка халкъий пахира хьал тоадара. Азеш деррнгача дунен гlен машар а кхерамале а чlоагlъяра массе а оагlорахьара шердо а чlоагlде а гlерташ хилар.

Кремле хиначa переговорашка лоархlаме моттиг дlалаьцай дунен халкъашта юкъера проблемаш ювцаро. Л. И. Брежневи И. Гандеи шоаш дог тийша хилар хьахьекхад гlема кхерамах герзаш lоадаран духьала, кхохкам кlаьдбаран цхьатарра бокъонаш а йолаш цхьана гlулакхаш леладаран гlехьа лоаттабеча къовсаме дегlадоагlаш дола СССР-ан Индеи юкъера гlулакхаш дунен халкъашта юкъерча хьале беркате воздействи еш йолча дунен политике гlехь-гlехьагlа кхы а лоархlамегlа йола фактор хинна дlаьтта хиларах.

И. Ганде боккха мах баьб герзаш кlелгдаран ядерни гlема кхерам мелбаран гlадерадаьча Советски Союза конструктивни иллий. къаьста а ядерни герз эггара хьалха кхоссаргдац аьна цо шийна гlайцача декхара «Инди а оловех дlахкетанаш йола пачхьалкхенаш ерригa сообщество а, — белгалдаьккхар цо, — гешам чlоагlбаран катастрофа кхерам хlелгбаран моллагlча боараме новкъостал деш дола гlулакхаш хьаллоацаргдолаш я» аьнна.

Москве хиначa советско-индийски переговорий натташ дунен [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

А. ЯКОВЛЕВ
Ю. РОМАНЦЕВ
Н. МАТВЕЙ
(ТАСС)

ДоттагIала наькъаш

Афганистая санна болча лоаман мехка экономически а культурно а сиха дегlаахара, вlаши хьадача районашта юкъера боахама бувзамаш шердара хиланла даргдоаш хьал да дика наькъаш.

25 шу совгlа ха я наькъаш дахкара даькъе Советски Союзаи Афганистанеи цхьана гlулакхаш леладу. Цу шерашка СССР новкъостал а деш дехка да хlанз Афганистане долаш долча автомобильни наькъех ахаш. Цар вlашйийлаьй Кабул, Мазари-Шериф, Шиберген, Пули-Хумри санна йолча экономически лоархlамечa къулбаседерча централща.

Наькъаш дахкара даькъе Советски Союзаи Афганистанои цаьана леладеча гlулакхий символ я хинна дlаоттаб дунен гlа эггара лакхагlа йолча лоаман туннелах. Саланг яхача лоаман дукъах гlехбаьккха Кабул-Пули — Хумри оалаш бола гlоникъ. Советски афгански гlишлонхой ишашца lалаьмата боккха болх баьб: хьальхай миллионаш кубометраш йола кхерий поралаш, тийхкад кьтташ металлически аьшка - бетонни гlаьш. Чутехича лаьхи кхычи хlамаехи никъ лорабари хьалоттаьй массехк километр йlаькха аьшнабетонни галерейш. Из бахьан долаш Кабулера Пули — Хумре бода никъ лоацбаьб хьалха ши ди эшаш хиннача хlача дизь сахьат мара ца эшаш. хlаьта хlанз шера йоагlача моллагlча хана пхаь йиш йолаш а ба из. Цо хьадаьд мехка къулбаседенгахьара дакъа экономически сиха дегlадоалазадара, централни районашшара боахамa бувзамаш чlоагlдара эша хьалаш.

Кабуле са къамаьл хилар Саланга дукъах гlехбоала никъ биллача гlишлонхоша. Цар массане а хоза а хеташ дувцар шоашта ниййлуш хиннача халонех, цо уникальни гlирс шоашта балам баламах а теха хьабаьча советски болхлоехи инженерехи. Халача климатически хьалашка бе безаш хулар болх, яхаш дувц цар. Никъ буллаш доакхаш заим хьалхашка уттар гlеха лаца йоахаш къестае езаш йола проблемаш. Дуккхача советски наьха цlераш яьхар соца соца къамаьл даьча афганцаша. амма хьамсара дувцар цар советски специалистий коллектива керте лаьттача вовзаш волча инженерах Ф. И. Болдырев. Цун денало, хьинаро, талантo чlоагlагlа новкъостал даьд нийса инженерни решенеш гlайе.

Хlанз цу новкъа дийнахьа а бус а лел дезза моавхаш гlалола автомобилаш. Цар кхухь Хайратонера хьалъеш латтача объекташта советски машинаш оборудованиe.

гlишлойн ю материалаш, доатор. продукташ.

Апрельски революци хиннача гlехьагlа дlахо дегlадаьхнад наькъаш дахкара даькъе Советски Союзаи Афганистанеи цхьан леладу гlуллакхаш. Дlахо буллаш латт Шиберган — Кала — Нау — Герат яха автомагистраль. Из чакхбаьлча хьахургба практически мехка ерригa йоккхий провинцеш вlашагlъювлаш бола. Афганистана гlонаккъий го.

Укх шера торжественно хьадийллар транспорт ледара Аму-Дарья яхача доачaц хина тиллo автомобильно-машинийкъа гlий. Хайротонерча перевалочни база гlирсий комплекс. Уж объекташ ль яхаро йиш хулийтаргья транспортни растодаш дикка кlезигье. мовхьаш уж эшаш бараш дlакхоачийтилга сихде.

Доккха новкъостал ду Советски Союзо Афганистана автомобильни транспорт дегlайоалаира даькъе. СССР хьаух хьаеш латтача пачхьалкхен предприятеш лаьрхlа йола хlанзарча хьара машинаш. Хьазаргья най, масала, советско-афгански транспортни общество. АФСОТР. Кхо шу хьалха ерригаш а иттех автомобиль мара яцар цуи. Тахан укхаза я беррнгача мехка гlолла мовхьаш дlаюха вхуьхьаш йола эзар совгlа автомашина.

Толаме къоастаеш латт афгански шофераш кийчбара проблема а. Уж кийчбу Кабуле шоферий курсашкa Афганистана транспортни туризмая министерствочa дешара центраи Цул совгlа уж lомабу Советски Союзерча курсашка а.

Мехка машиниш пара йоккхагlа хиларo дlалийхар автомобилашта технически гlуллакх дара йола автотранспортни предприятеш хьар. Советски специалисташ новкъостал а деш хьалхьь латт Афганистане хlанз яьа цу тайпара предприятиш. Кабуле хьальеш йола царел цаl кастта болх бе йоллаттург ья. Кабул — Хайратон яхача мехка керттерча автомобильни артере гlа хьаю автомобилашта технически гlуллакхаш дара станцеш Пули — Хумри, Мазари — Шерифе, Хайратоне, автомобилашта латта моттигаш складаши Мазари — Шерифе.

Амударьяна тилла гlий хьаделлача къамаьл деш НДПА ЦК Генеральни секретара, ДРА Революционни совета председатела Бабрак Кармала кертагlдаьккхар, из объект хьалъяр. Йилла хиннача хана бlарча шу хьалха из хьалъаь яьккхар Советски пачхьалкхен баькъонаш йола интернационалистически политикa хьагойташ дола хlама хилар

Юрий ЧУБАРЕВ.
(АПН).

[illegible]

МАССАНЕ ЮКЪАРА ТОРГОВЛИ ШЕРЪЯРАИ ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС СИХЪЯРАИ

Шер-шера хул Германски Демократически Республикин йоккхагІа йолча городех цаI йолча Лейпциге гуьрахьеш бІаьстин традиционни ярмарка. Массехк дийнахьа худ из къаьна город транспаранташа, байракхаша, къегача а массане теркам тІаузаача а рекламаша хоза. Йиш. Цуьн майдашни улицашни хьалъюз дукхаха туристаша, хІама леладуча наха, специалисташа. Ишта хьадоагІа из 800 шера. Укх шера гуьйран ярмарка чакхъяьлар «массане юкъара торговли шеръяра, техническиг прогресс сихъяра тІехьа» яхача девизагІа. БІаргчача кІиргІа выставка дукхача стендаш тІа хьагойташ яр эггара дикагІа а хозагІа а йола изделеш, дунен 60 мехкарча ялх эзар фирма экспонаташ. Выставке баьхка хиннача наха дайзар тІехьарча хача промышленноста. ІилМана техникана карагІдийнараш. Вошал долча социалистически мехий экспонаташа масса оагІорахьара дІагойтар социалистически промышленность, экономически интеграци, специализаци, кооперативаш дегІа ахарах хьахиннараш.

Кховзтнъа шу хьалха дукхьашха дакъа лаьцар вай мехко лейпцигски ярмарке. Цу хана Советски Союза экспорт йора оакхарий цІекашта, хьуна, дахчах яьча хІамашта, бийдала. ХІана укх сахьате советски выставка павильоне экспонировани еш яр числовой программин управлени а йолаш йола чоалхале станокаш, автоматически, технологически линеш, электронни вычислительни машинаш, приборашни аппаратураш, духь-духьа машинашни установкашни, производства дерригача доакъошта йола оборудовани, быта лаьрхІа товараш.

Выставке нхача наьха теркам чІоагІа тІаузаш яр СССР хьахилара 60 шу дизара тІатоежаль хиннача Советски павильона экспозици. 650 производствении объединенен предприятен оттаьяр 8 эзар совгІа экспонат. Царех дикагІа дакъа совгІа яраш Советски Союзо СЭВ членаш долча мехкашцарча доттагІалех дуъдаш я.

Дина традици а хинна дІаэттад советски экспозицие тома чу мехка союзни е автономни республикий лаьрхІа йола выставкаш елга. 1982 шера гуйран ярмарке эггара хьалха дІагойтар Нохч-ГІалгІай АССР. Цига дІагойтача вай республика толамаш къаьгга тешал ду ленински къамий политика чакхъйнихарах дахьиа берхат доккхи хилара. Дукхача стендашка хьожаш бараш дика тергІабеш дІагойтар Нохч-ГІалгІайчения экономикен культурен дегІанхувлара дакъе 60 шера нарагІдийна доккхий хІамаш. Мехкадаьттана аІоагІа бурув дегІара йолча балха оасарле яхьда йолча техникаеи газ [illegible]

Нохч-ГІалгІайчених дола документальни фильмаш. ЧІоагІа раьза болаш хьежар выставке нхараш цІи хезача «Вайнах» яхача ансамбла выступленешка.

Советски павильоне хилар СЕПГ ЦК Генеральни секретарь, ГДР Паччахьалкхен совета Председатель Э. Хонеккер, республика кхыбола партийни паччахьалкхени дезтелаш. Царца цхьан баьхкар Латвийски ССР Министрий Совета председатель Ю. Я. Рубэи керте а волаш хиннача советски правительствении делегаце членаш, ГДР-ера СССР посол П. А. Абрасимов.

Беза хьаьший Нохч-ГІалгІай АССР павильоне а хилар. Павильона экспонаташ дІайовзийтар царна Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела М. А. Керимова. Цо ма дарра дийцар Советски Іаьдал латтача шерашка республика даьхача толамех, елар безача хьаьшашта памятни сувенираш.

СЕПГ Генеральни секретара Э. Хонеккер Нохч-ГІалгІай АССР павильона экспозицеш шийна яйначул тІехьагІа аьлар: «Тхо гІаддуташ хІама да Лейпцигерча гуйран ярмарке ший лаьрххІача выставкаца Нохч-ГІалгІай АССР дакъа лаьца хилар. Тхо чІоагІа теркам тІабахийта хьежар цунга. Выставка къаьгга хьагойт ленински къамий политика даьха Іалаьмате доккхий толамаш».

Нохч-ГІалгІай АССР павильоне пресс-конференци хилар. НГІАССР Министрий Совета председатела М. А. Керимовен цун заместитела А. И. Ивановен хьийха дукха журналисташ баьхкабар цига. Ше къамаьл деш Керимова хоам бир, хІана республика промышленноста продукци дукха хІама ца эшшаш Советски Союза ерригача экономически регионашка в, хІаьта ншта дунен 40 мехка а йодаш хиларах. Цу продукцеиа юкъе я эггара хьалха мехкдаьттен гази йоаккхея чакхйоакхен агрегаташ, мехкдаьтта химически аппаратура, мехкдаьтта оборудовани. Автономни республика сихха дегІайоагІаш хилар хьахьоихаш дола пкъаьнха масал доаладир М. А. Керимова, из дар та хан Нохч-ГІалгІайчено цхьаш хана паччахьа Россе йоакхаш хинначул цкъан ахазлен дукхагІа электроэнерги йоаккхаш хилар. Къаьстта теркам тІабахийтар по Нохч-ГІалгІайчени Германски Демократически Республикан предприятешта вкъера бувзамаш чІоагІа шердения хилара. М. А. Керимова жопаш тийлар журналистий дукхача хаттараш-ти.

Ярмарка болх беш хиннача деношка Нохч-ГІалгІайчен павильоне хилар иттаж йола духь-духьа делегацеш, эзераш бола туристаш, хІама лелалу нах, специалисташ. Йоазой книгина тІа дукха дешаш [illegible] «НГІАССР» [illegible] Юрий Янович Рубэн.

дегІа а ухалда чІоагІ а дуллда Советски Союзеи Германски Демократически Республикан халкъий доттагІал».

Ганс Бах, Лейпциг.

Нохч-ГІалгІайчен павильона лакха мах бир ГДР газеташа: «Берлинцайтунг», «Фрайес ворт», «Дас Фольк», «Тюрингер Тагеблат», «Нойер Таг», кхычар.

Ярмарка болх беш хиннача хана теркам тІабахийтар Нохч-ГІалгІайчен предприятешн Германски Демократически Республикерча цар коллегашен цхьан леладу гІулакхаш шердара. Ишта, масала, немций специалистий теркам чІоаггІа тІаэзар йоккхача давленеца скважинашта хийн гази чуахийтара наькъаца хьадоакхха мехкдаьтта совдаккхара методо.

Лейпциге хиннача дунен халкъашта юкъерча гуйран ярмарке дошо медалашцеи дипломашцеи белгалъяьхар промышленни продукце дикагІа йола образецаш, халкъа творчества изделеш. Йиъ дошо медаль елар Нохч-ГІалгІай АССР предприятешка хьаьча экспонаташта. Дошо медалашца белгалдаьхар Грозненски текстильно - галантерейни объединене даь кІувсаш Дошо медали диплом дера ишта мехкдаьтта промышленноста Къулбаседа-Кавказски Паччахьалкхен Іилма-тохкамси проектни институто оттаьча мехкдаьттан газен тІоанашта тохкам бара оборудоване кердача комплексо. Специалисташа меттел дуккхача выставке хьажа яхача наха а чІоагІа лакха мах а бир дика я аьина белгал а яьккхар Гудермесерча мединструментий заводо хьаьь хирурга Илизарова комплексни аппарат а.

...Гуйринара лейпцигски ярмарка чакхьльлар. Лакке аьнгача бесса, йиъ дошо медаль а йоакхаш бокхача толамца чакхйоал НГІАССР экспозици. Из республика йокхха нотало я. Вай доккхал де йип я цунах. Нохч-ГІалгІайчено баьнкхача цу толамо хьагойт, вий болхлошта, инженерно-технически балхахошта дунен стандартий боарамо йола продукци ярахеца могаргхилар. Дика совгІаташ да уж СССР 60 шу дизара. НГІАССР автономе 60 шу дизарни нохчийн гІалгІайн цхьан лоІаме Россеца чубаха 200 шу дизаран.

Советски халкъий барт тайнача делала юкъе а йолаш, мехка ний йола экономически потенциал ларде а дунаш доккхий толамаш [illegible] Нохч-ГІалгІай АССР экономикен культурен дегІа нхуллара.

М. СЕМЕНОВ.

СУРТА ТІА: Лейпцигски выставке йа Советски правительствении делегаци [illegible] ГДР [illegible] КПСС ЦК [illegible] Латвийски ССР Министрий Совета председатель Юрий Янович Рубэн.

МАШАРА РЕЙСАШ

Машара кховха тІаболаш «Машара рейсаш кховчашъеш ва» яха табличкаш йола дукха таксеш хилар Грозне 40 дийнахьа болх беш.

Эггара хьалхара рейсаш чакхйоахаш бар Наврузов Эскендер Мамедовича бригада водителаш. Шоай рейсаш цар хетаьяр 1941—45 шерашка Сийлахь - боккхача Даймехка тІем тІа байначарна. Шин дийнахьа баьча балхах цу бригада доакъашхоша машар Фонда дІаделар 600 сом совгІа ахча.

Цу гІуланха лаьрхІа хиннача партхома заседане тІайцар хьалхале лелаеча бригада инициатива хьаллоацаш решени. Цул тІехьагІа митинг хилар предприяте, цига из болам хьаллоацаш къамаьлаш дир бригадираша Арсамаков ГІаьзе Махьмад-Мирзас, Кумаидов Шируди Мамедовича, кхычар. Цар дийцар из болам доккха маІан долаш хиларах; тІахьийхар массавар дІахо уж машара рейсаш а вахташ чакхъяха.

ДІахо а хилар уж рейсаш. Цу хана таксей хьалхарча кинга тІа го лаьар «Машара рейсаш кховчашъеш ва» яха табличкаш.

Дика кховчандора водителаша пассажирий хьашташ, кхом бора бензина кхыча даьттаншта.

Цхьацца-ах нормаш кхоачашйир шофераша Джабраилов Илеза, Вагратян Серожа, Кузьмин Владимира, кхычар. БархІ кІира гаргга болх беш яьча рейсех даьнкхача ахчах 6610 сом дІадахийтар госбанкерча Машар дорабара йолча Нохч-ГІалгІай комитета расчетни счета тІа. Машар Фонда совхна денначул кхоаза дукхагІа да из ахча.

Толаме чакхъяьннар машара вахта ремонтникаша а. Цаьи ахи дийнахьа тоабе ха душ бола мотор цхьан дийнахьа тоабаь чакхбоаккхаш хьинаре къахьегаш хилар тІема ветеран Денисов Иван Степанович. Цул тІехьа па бусаш болх бир слесаршн Идигов Хизара, комсомольца Щербакова Александра. Предприяте машара Фонда дІадахийтача ахча юкъе да цу цеха болхлошта даьккха массеак бІаь сом.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

ШКОЛАША-юбилеяшта ЛАЬРХІА...

Республика халкъа образоване беррига болхлой санне, дика накъабаьхкаб Нохч-ГІалгІайчен цІейшта Сунженски района школай хьехархой. Тайп-тайпара а дика лер юташ а я цар пайда нйбаь классаш а школаш а арахьа беча балха формаш. Цу даькъе чакхъяьхача мероприятей кертера лостам бар дешархошта кхы тІа а дикагІа идейно - политически, интернационални кхетам балар, доттагІала хам беш, лоархІаш, социалистически Даймехках доккхал деш йола тІехье хьалхеяр. Цу лоархІамета дешашта тІаберзабаь бар района ерригача школашка чакхбаьккха болх.

Массе а школе кийчъякьр цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера республика къахьегамхоша балха тІа даьха толамаш довзийташ йола стендаш.

Белгалдаккха деза, юбилеешта накъадолхача юкъа кхетама балха юкъе дикка дакъа библиотекаша дІалаьца хилар. Царех да тайп-тайпара книжкай выставкаш кийчъяь, цу выставкай обзораш еш хиина хилар, кхыдараш. Нохч-ГІалгІайчев цІейшта хеталь мероприятеш кийчъеча а чакхйоахача а шоай динача балхаца белгалбаьнарех ба библиотекараш: Л. Г. Берсенева (Карабулакера № 1 йола юкъера школа), М. А. Бусанова (Серноводскера № 1 йола юкъера школа), Г. И. Бабич (Троицкера юкъера школа), кхыбараш. Цу библиотекараша маьхала гІо даьд школай пионерски вожатешта, классай кулгалхошта мероприятеш кийчъеш.

Нийслучарех да, цІей хьатІадоагІаш хилча берашта цун маІан, лоархІам дикка кхетадергдолча тайпара дІабовзийташ ца хилар. Бакъда, тха районерча дукхача школашкарча хьехархой коллективаша дукха къахьийгад беррий ханашка хьежна, цар дикагІа кхетаргдолаш юбилений маІан дІадовзийташ. Царех я Карабулакерча № 1 йолча, Орджоникидзевскера № 1 йолча, Ассинскерча № 2 йолча школай хьехархой коллективаш. Цар дикка бовзийтаб дешархошта сийлахьча эрсий халкъан нохчийн гІалгІайн халкъаштеи юкъерча доттагІала низ, цу доттагІалех даьнца беркат.

Кхы мІезигагІа лоархІам болаш дац цІейшта нахтаболхаш дешархошта карагІдийнараш а. ДукхагІйолча школашкарча дешархоша нийчдаьд вай мехкарча хІара республика экономика, культура, искусства хетадаь альбомаш, чакхъяьхай халкъий доттагІала фестивалаш. Дукхача бераша дакъа лаьцар «Хозле, тоале са республика» яхача суртий а художественни самодеятельноста а хьа[illegible]

[illegible] ...

А. НАРОВ,
Сунженски района инспектор.

Эстонцаш абхазски лаьтта

ГРУЗИНСКИ ССР. Гагра яхача цІи хеза йолча Іаьржача форда йистера курорта гаьна йоацаш яда укхазарча моттигашта башха тара йоаца пІераш — «Сальме», «Сулево»... йола хоза юрташ. ВІашагІйийна буві цига абхазий, гуржий, эрсий меттаца цхьана эстонций мотт а. Из мотт бупцараш холача мехка салаІа баьхка хьаьший а боацаш цитта бахаш бола нах — эстонцаш ба.

Эстонера эггара хьалха баьхкараш. Абхазе нхаьчаб 1882 шу доладуш. Уж бахкийта хиинаб шоай общинаша укхаза ший тайпара разведка е боахкийташ санна, укхазарча Іаьдалашца шоаш баха хьабахкара хьакъехьа дагабовла. Лаьтта кІезига хилар, помещикий Іоткъам къиза хилар бахьан долаш шоаш бахача моттигашта гаьна а бувлаш шоашта аьттув болаш баха моттиг леха езача эттa хиннаб уж.

Эггара хьалха баьхкараш баха хайшаб Гульрипшски районе — ноттта хьахиннай «Эстоника» яха юрт. Цул тІехьагІа шиі шу кхы даьлча Гагра районе кхаьчай эстонций керла группа. Уж баха хайшаб Псоу яхача додача хиш чІожа. Цига хьахиннай «Сальмен» «Сулевон» яха юрташ.

Уж моттигаш хІана йовзаргйоацаш хувцаеннай. Эстонцаш чІоагІа доттагІал долаш, делал санна кхотабенна, «Дружба» яхача цхьан колхозе къахьегаш ба. Дукха доакъош долаш ба боахам: чай, тхьамка, сом, баьцадлараш, хьажкІош лелаю укхаза, хьайбаш леладу.

Колхозе дукха ха йоацаш торкествении хьале деллаьд Август Леонардович Тиинарта (сурта тІа аьттехьа латтар) ваь 90 шу дизар. Абхазе из вах 1000 шера деиз. Цуниа юхе латт — Тедо Елизарович Шутибидзе. Из шу оІамагІа мара вац ший лоалахочул. Дукха хана деиз доттагІал леладу цар. Шакха а — колхозе къахьийга ветеранаш ба, юрта бахача наха чІоагІа лоархІаш а сий деш а ва.

И. ЧОХОНЕЛИДЗЕ.
ТАСС фотохроника.

КОТБАЬЛАР УРУС-МАРТАНОВЦАШ

Апрелагара сентябрь беттага кхачалца «Урожай» яхача ший лоІамагІча республикански Совета спортивни общества дІахьош яр шин группах латташ йола нотало дикхара юрташка бахача футболистий яхьаш. Цига дакъа лоацаш яр республика районашкара барайтта команда.

Пхи бетта цу командашта юкъе лаьттача къовсаме финале кхаьчар Урус-Мартана районерча «Солнечный», Назрани районерча «Советская Россия» Веданарча «Плодопитомнический», Шаьларча «Автуринский» совхозий футбольни командаш.

Укх деношка из финал чакхъьльлар Ведана районе.

1982-ча шера «Урожай» яхача ДСО чемпиона цІи «Солнечный» совхоза футболисташа яьккхар, шоллагІа призер «Плодопитомнический» совхоза спортсменех хилар, хІаьта кхоалагІа моттиг «Автуринцаша» яьккхар.

Чемпионашта, шоллагІчеи кхоалагІчеи призерашта дик-дикагІа болча юртарта футболисташта дІаделар совгІаташ, сийлен грамоташ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

1982—1983 шерашка гуралеи Іайи пассажираш самолеташца дІа-юха кхувлара сезонни льготни ТАРИФАШ ЮКЪЕЙОАЛАЮ

1982 шера 1 октябре деиз 1983 шера 31 мае кхаччалца 50 процент боарам болаш:

а) дунен цхьоалагІча, граждански, Сийлахь-боккхача Даймехка тІемий инвалидашта, царца дІаниисбаьча наха, цхьоалагІча группагІа бола цу тайпара инвалидаш накъабоахаш болча наха;

б) 15—17 шу даьнна болча кагийча наха путевкаех санаторешка болхаши цигара цІабоагІаши.

Граждански авиаце лакхерчен юкъерча специальнии дешара заведеней аспиранташта, студенташта, курсанташта, хІаьта ишта граждански авиаце Академе командни штурмански факультетий дешархошта, граждански авиаце вузашкарча подготовительни отделеней дешархошта (дешара моллагІа форма яле а).

1982 шера 15 ноябре деиз 1983 шера 15 апреле кхаччалца 30 процент боарам болаш:

а) ВЦСПС туризманеи экскурсештеи йолча Центральни Совета туристашта;

б) «Спутник» яхача СССР дунен халкъашта юкъерча кагирхой туризма бюро туристашта;

в) дийнахьарча отделенешка деша багІача наха:
— лакхерчеи юкъерчеи дешара заведенешка;
— лакхерча партийни партийно-советски школашка;
— КПСС ЦК-арча академе;

г) МО, МВД, КГБ срочни службе тІема гІулакх дераштa (апсарий звани йоацараштa);

д) 12 шерал дукхагІа ха йолча юкъерча школай дешархошта.

На кхетар хатта йиш я Аэрофлота агентстве — Полежаева улица, 9/32, телефон: 2-75-16, 2-36-08, хІаьта ишта Аэрофлота кассашка — Грознефтяная, гг. Назрань, Малгобек, Гудермес, станицаш Орджоникидзевская, Шелковская, Наурская, юрташ Шаьла, Урус-Мартан.

Аэрофлота Грозненски горагентство.

ТЕЛЕВИДЕНИ

28 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

[illegible]

14.30 — «Мадагаскаре гІолаш». Кинопрограмма
15.15 — «Вишневский Всеволод — аздархо - коммунист».
16.05 — «Къачьегана сийлен байракх леладераш». Витебски области Кирова цІерагІча колхоза коллективах лаьца.
16.20 — П. И. Чайковски цІерагІча конкурса лаьъаладархой Ю. Куртайн (ГДР). Г. Симичев (СФРЮ). Концерт.
16.55 — «Мичад [illegible] зурманче».
17.40 — Гатара дІалоах С. Воронцова.
18.00 — [illegible]
18.45 — [illegible]
19.00 — Футболах лоазара Европа чемпионий кубок. Финала 16-гІа дакъа. «Динамо» (Киев) — «Грассхопперс» (Швейцари). Перерыве (19.45) — «1 октябре Іаьгарча [illegible]».
21.00 — «Ха».
21.35 — Футболах йола УЕФА кубок. Финала 32-гІа дакъа. «Динамо» (Москва) — «Шлёнск» (Польша).
22.45 — «Татан [illegible]».
23.00 — Спортивни программа. Футболах лоазаш кубок чакхьачар кубок. Финала 16-гІа дакъа. «Бавария» (ФРГ) — «Торпедо» (Москва). ФРГ-ра трансляци. Футболах лоазара УЕФА кубок. Финала 32-гІа дакъа. «Наполи» (Итали) — «Динамо» (Тбилиси). Италера трансляци.

II ПРОГРАММА

8.00 — Іуйранара гимнастика.
8.20 — «Кригалаш», Іилма-популярни фильм.
8.35, 9.35 — Обществоведени. 10 класс. [illegible]
9.05, 12.10 — Немецки мотт. [illegible] 2-гІа шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Истори.
10.35, 11.40 — Юкъара биологи. [illegible]
11.05 — «Вахара школа». Казахстане дешара - производствении бригадаша бола балхах лаьца.
[illegible]

16.01 — «[illegible]» [illegible]
18.16 — Нохч - ГІалгІайчен автономе 60 шу. из ший лоІамагІа Россеца цхьаьнкха 200 шу дизара. «Россе прогрессивни интеллигенце Къулбаседа Кавказа аьлчех лаьца». Беседа (гІалгІай меттала).
18.31 — «Юрта боалаш хьалха[illegible]». Концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.
19.00 — Дошо корта баьр. Н. Жиганова операх оттаьь музыкальни передача.
19.55 — [illegible]
19.54 — «[illegible]». Саралаев [illegible]
20.14 — Нален дІаоал Далашев [illegible]

29 СЕНТЯБРЬ

8.00 — «Нохч-ГІалгІай АССР Лейпцигски ярмарке» (эрсий меттала).
8.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
8.55 — Передачий программа (нохчий меттала).
9.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
9.25 — «[illegible]» газета обзор.
9.30 — «[illegible]» ансамбла концерт (нохчий меттала).
11.15 — «Бераштен [illegible]». [illegible]
11.30 — «Чукцаш латт [illegible]». Корреспонданци (нохчий меттала).
[illegible]

РАДИО

[illegible]

[illegible]

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Мамакаев, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; [illegible]

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Мамакаева, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; [illegible]

Газет арахьдолу шинарин, среп, шоттен деношка

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Мамакаев, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Мамакаева, 92.

